

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HÍRDTÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden követhetőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, november 19

Egy napi járásra Novibazártól.

(Oriási győzelmünk Cartorysknál. — Ismét lövik az olaszok Görzöt.)

Budapest, november 18. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszintér:

A helyzet változatlan. Czartoryski csatátér rendbehozatala alkalmával ismertük meg teljes nagyságában a legutóbb kivívott sikert. Az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. Eddig kétezeröttszáz orosz temettünk el és négyszáz frissen ásott sírt számláltunk össze. Több ezer puskát és nagymennyiségű lőszeret zsákmányoltunk. A zsákmány mennyisége még növekedik. Az ellenségnek a Styr nyugati partján négy egymás mögötti erős hadállása volt, drótkadályokkal, támpontokkal és oldalzó hadállásokkal kiépítve. Nagy kiterjedésű konyhatáborok megerősített faházakkal és nagy istállókkal azt igazolják, hogy az ellenség ott már télire rendezkedett be.

Olasz hadszintér:

Az olaszok tegnap sem kezdtek újra támadást. Éjjel Zagora és a Monte san Michele északi lejtője és San-Martinótól délnyugatra fekvő terület ellen gyenge előretöréseket kíséreltek meg, de valamennyit visszavertük. Ma kora reggel óta Görz újra heves tűzrésségi tűz alatt áll. Az első órában mintegy négyszáz lövedék esett a városba. Riva régi városrészt tegnap Altissimoról tűz alatt tartották repülőink. A bellunói kaszárnyákra bombákat dobtak.

Délkeleti hadszintér:

Az üdözés a lehető legmestohább időjárás dacára jól halad. Nova várostól északra oszlopaink az Uvac szakasz felé közelednek. Javor község birtokunkban van. Déltre a Jankow oszlop körül területen megközelítettük a Gólya-planina szorosainak magaslatait. Német csapatok az Uoceról Raskara vezető út felét tették meg, míg osztrák-magyar csapatok kelet felől az Ibar irányában előnyomulva, Karadag felé haladtukban, átjutottak a Kopaonik-planinán. Galwitz hadseregének oszlopait a szerbek által kirabolt Kursumlja községen át dél felé nyomultak elő. A bolgár csapatok harcok közt elérték a Radan magaslatait és az e hegytől délkeletre fekvő területet. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Bekerítés előtt a szerb főserég.

Berlin, november 18. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér:

Az angolok tegnap reggel a Mesinél armentioresi országot melletti állásunk ellen meglepetésszerű támadást kíséreltek meg, de visszavertük őket. Az Argonnokban felismertük a franciáknak azt a szándékát, hogy egy ár-kunkat felrobbantsák. A fenyegetett arkot még idejekorán kiürítették.

Keleti hadszintér:

A helyzet változatlan.

Balkán hadszintér:

Szövetséges hadseregek üdözés közben általában elérték azt a vonalat, amely Javortól kezdve, Raskától északra húzódva Kursumljen és Radanon át Oruglica-ig terjed. Csapataink Kursumljét a szerbekől kiűrítve és kifosztva találták. Több száz foglyot ejtettünk és néhány ágyút zsákmányoltunk. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Az angol kormány háborus bizottsága Párisban.

London. (Reuter.) A külügyminiszterium közli: A miniszterelnök, a külügyi államtitkár, az alkirályság első lordja és a municiós miniszter katonai diplomáciai és tengerészeti tekintélyek által kísérvé Párisba érkeztek, hogy a francia kormányval tanácskozzanak.

Páris. Asquith, Grey, Lloyd George és Daitour angol miniszterek tegnap délelőtt megbeszélést folytattak Briand, Gallieni tábornok és Lacaze tengeri nagy francia miniszterekkel és Joffre tábornokkal. Az első közös minisztertanács arra szolgált, hogy nagyobb körű összejöveteleket beszéljen meg, amelyekben Oroszország és Olaszország is képviselve lesznek. Ilyképen megvalósul a vezetés és az akciók egysége, amelyet Briand és Asquith terveztek, hogy a katonai operációk gyorsabban vitessenek keresztül. A tanácskozás délután egy óráig tartott. A délután folyamán a miniszterek meglátogatták Poincaré einköt az Elysee palotában s ott vacsoráztak is. Este az angol miniszterek visszautaztak Londonba.

Kitchener „barátságos” kérése.

Genf. Kitchener Párisban Joffre-nak és Briand-nak a következőket mondotta:

— Önök az angol kormánynak, amelynek nehéz helyzete van az angol közvéleménnyel szemben, a legnagyobbszolgálatot tennék, ha Asquith-tól erélyesen követelnék harminc udivízió felállítását. Asquith-nek kell az ilyen barátságos lökés és szívesen jönne ezért Párisba.

Churchill éleslátása.

London. A Manchester Guardian vezércikkben írja: Churchill volt az első, aki észrevette, hogy a háború szempontja nem fordult el nyugatról keletre. Junius óta minden a védelemre nélkülözhetetlen katonát a nyugati frontra vitték. Ez tékozlás volt, mert ezeket keleten kellett volna felhasználni. Ha Churchill érvényesíthette volna akaratát, a mai nehézségek nem állottak volna elő.

Mibe került Franciaországnak a háború?

Bern. Francia hivatalos jelentés szerint Franciaország az első ízbenét háborus hónap 21,438,561.597 frankjába került.

Románia minden irányban szabad.

(Bratianu az aktivitásról. — Megkezdődik a vasúti szállítás a monarchiába.)
Távirati tudósítás.

Bukarest, nov. 18.

Bratianu nem kalandor-politikus.

Bukarest. A Moldovában olvassuk: Amint látszik, Bratianu miniszterelnök elhatározta, hogy beszélni fog. Egy képviselő, azok közül, akik előtt Bratianu nyilatkozott a helyzetről, a miniszterelnök kijelentéseit az alábbiakban adta vissza nekünk:

— Bratianu sohasem csinált kalandos politikát, nem csinál ma sem és nem is fog csinálni.

— Mindig azon fáradozott, hogy a háborúnak Romániára való áttérjedését megakadályozza, mert ez az országra nézve közvetlen gazdasági katasztrófával járna.

— A kormánynak egyik hadviselő jellel sincsen kötelezettsége és Románia akkor fog akciójába lépni, amikor biztos lesz, hogy fellépésével a legnagyobb előnyöket érheti el.

A Moldova e kijelentések kaposán a következőket jegyzi meg:

— Szeretnénk tudni, ki az a politikus, aki valaha azt állította, hogy Bratianu miniszterelnök kalandos politikát követ? Nézzünk a Filipescu — Take Jonescu társaságra! Minden józanul gondolkozó ember előtt világos, hogy kizárólag ezek az urak azok, akik kalandos politikát üznek.

A görög sajtó Románia és a központi hatalmak viszonyáról.

Bukarest. A Venizelosz-párti „Missionsager D'Athenes” írja: Egy lap azt jelentette, hogy Románia és a központi hatalmak között szerződés jött létre, amelynek alapján Románia rövidesen kilép semlegességéből, hogy a központi hatalmak és Bulgária oldalán harcoljon. Romániának az volna a feladata, hogy Besszarábiába betörjön és az oroszokat észak felé visszaszorítsa. Ez a szenzációs hír teljesen valótlan.

Valószínűleg arról a szerződésről van szó, amelyet még jóval a háboru kitörése előtt Károly király kötött a központi hatalmakkal, azon Románia, nyomban a háboru kitörésekor kijelentette, hogy az Olaszországgal azonos okok miatt nem érzi kötelességének a háboruba beavatkozni. A megegyezés azonban a központi hatalmakkal ma is fennáll és a szerződő felek egyike részéről sem lett felmondva.

Minisztertanács Bukarestben a szállítási kérdések ügyében.

Bukarest. A Bratianu miniszterelnök lakásán legutóbb megtartott minisztertanács részletesen foglalkozott a gazdasági kérdésekkel és megtette intézkedéseit az átviteli forgalom és a terménykivitel ügyében.

Megbeszélték továbbá a minisztertanácsban a szomszéd államok részére szállítandó különféle áruk átvitelének kérdését is.

A minisztertanács azután folyó ügyekkel foglalkozott.

Megkezdődött a román termény-behozatal a Dunán és vasuton.

Bukarest. Hivatalosan jelentik: Az Ausztria-Magyarország és Németország részére terménnyel megrakott dunai uszályok megkezdték a román kikötők elhagyását, hogy a szállítmányokat a monarchiába és Németországba elvigyék. Egyelőre azonban csak a leköltött tüzletek egyharmada bonyolítható le. Ha a megrakott hajók majd visszatérnek Romániába, akkor a második harmadrész fogja elhagyni a kikötőket, végül, ezek visszaérkezése után a harmadik harmada a hajóknak.

Csodát műveltek csapataink Cartorysknál.

(Nem engedik ki a németek Rigát. — Oroszország függetlenségét ad Lengyelországnak?)

— Távirati tudósítás. —

Budapest—Bern—Csernovic, nov. 18.

Budapest. A Pester Lloyd tudósítója a Pripjet mocsarakban lezajlott négyhetes harcokról a következőket jelenti: A heves orosz támadások október közepén kezdődtek Kulikovicnél. Rafajovkanál az oroszok sikert értek el és október huszadikán az ellenség a Styr nyugati partjára megy át. Azután megkezdődik az ellenakció és lépésről-lépésre visszaverjük az ellenséget. Mindenekelőtt a Lisovoból Cartoryskbe vezető utat tisztítjuk meg az ellenségtől. Az oroszok azonban újabb nagy erősítéseket és rengeteg municiót kapnak. November másodikán óriási tüzérségi előkészítés után az oroszok tömegtámadást kezdenek és tizedikeig váltakozó eredménnyel folytatják a harc. Tizedikén az oroszokat kidobjuk Kasinchnovkából és a tüzérségünk a front mögötti vasutvonalat tűz alá veszi, megakadályozza további csapaterősítéseket. Tizennegyedikén elfoglaljuk Podgaricét és közeledünk Cartoryskhoz. Az oroszok állása tarthatatlanná válik és részben pánikszerűen menekülnek. A halottak és a sebesültek száma nagyobb a foglyokénál. Az oroszok részben cipő nélkül voltak. Csapataink a tüerős ellenséggel szemben újból csodákat műveltek.

Az orosz fronton 880.000 emberünk van?

Bern. A „Times” orosz harctéri tudósítója szerint nagyobb osztrák és magyar haderőket vontak vissza az orosz frontról. Körülbelül ezer egyszáz kilométernyi területen a központi hatalmaknak nyolcszáznyolcvanezer emberük van.

A „Journal des Debats” harctéri kritikusa erre az információra a következőket jegyzi meg:

— Így az orosz hadvonal korántsem hasonlít a miénkhez, mivel Oroszországban nagy üres terek is vannak. A jelenlegi harcok Oroszországban északon és délen folynak. A német haderő különösen Riga körül támad hevesen, míg a Dvinszknél és Dvinánál csak másodrendű szerepet szánunk akcióiknak. A németek főcélja most Riga elfoglalása.

Erről a kérdéssel Claret ezredes a „Russkij Invalid”-ban így nyilatkozik:

— Kétségtelen, hogy a németek nem adják föl Riga elfoglalását. Az őből körül harcoló Belov tábornok seregeinek a rigai meleg téli kvártélyra szükségük van. A németek nem tehetnek túlton Riga és Mitau között.

Ugyancsak hivatalos kommuniké közli, hogy a jövő hét folyamán megkezdődik a termények vasúti exportja is Romániából Magyarországra, Ausztria és Németországba.

Ujabb orosz csapatok érkeztek a román határra.

Jassyból jelentik a bukaresti lapoknak: Ismailba tegnap négy újabb orosz ezred érkezett. A kozákok lovon jöttek az országúton, a gyalogság hajókon a Dunán. Mára újabb csapatok érkezését várják.

Goremykin akarja a békefeltételeket diktálni.

Bern. Pietrovszki lengyel ügyvéd Goremykin miniszterelnökkel beszélgetve, Lengyelország jövődó sorsáról érdeklődött. Goremykin válaszában — mint a Corriere della Sera jelenti — kijelentette, hogy most az oroszok előrehaladása elé ugyan akadályok gördültek, de Miklós cártól az utolsó muzsikig senki sem gondol fegyverletételre addig, míg az ellenséget nem tűzték ki és nem fogadtatták el vele azokat a békefeltételeket, amelyeket ők szabnak.

— Lengyelország vissza fogja kapni függetlenségét! — jelentette ki Goremykin.

De nem akad a világon olyan együgyű lennyel, aki ezt a kijelentést komolyan vegye.

A besszarábiai harcok.

Csernovic. A besszarábiai határfronton mindkét oldalon fokozottabb tüzérségi tevékenység észlelhető. Az ágyudörgés egész Csernovicig hallatszott el.

Tüzérségünknek sikerült az ellenséges csapateltolásokat megakadályozni. Egyes orosz állásokat teljesen szétromboltunk. Ugy látszik, hogy az oroszok a frontnak ezen a vonalán nem szenvednek municióhiányban.

A kozákok lemészárolják a német foglyokat.

Frankfurt. A moszkvai Ruskoje Slovo haditudósítója Pankratov Stuzkból a mocsárvidéken folyó harcokról szösz szerint ezt jelenti: „A mocsárvidéken való előnyomulás terjedése arra kényszeríti lovasságunkat, hogy egyetlen foglyot se ejtsen.”

A Temps november kilencediki számában leközli ezt a jelentést és ezzel az a párisi lap is bizonyosságot szolgáltat arra, hogy a kozákok a német foglyokat lemészárolják.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— — — — 141

Virág Lajos igazgató-főmérnök öngyilkossága.

(Levetette magát a harmadik emeletről. — A tragikus elmulás okai ismeretlenek. — Bucsuzó levelei. — „Vigyázatok szerencsétlen fiamra.”)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18.

Ha volt valaha tragédia, amely megdöbbentő, akkor Virág Lajos nyugalmazott városi főmérnöknek, a Szászvári Társulat igazgató-főmérnökének ma este történt tragikus halála a legmeggöbbségteljes események sorának elejére kerül. Egy öreg, évtizedekig a közpályán, a közéletben szerepet vitt férfi dobta el magát az életet, akit mindenki a vidám élet filozófusának, a reá sudult súlyos megpróbáltatások közepette is, mosolygó bölcsnek ismert. Annak a háznak a harmadik emeletéről, amelyben hivatalának helyiségei vannak, ledobta magát a mélységbe s szörnyet halt. Mindenütt megrendülve fogadták eme erőszakos elmulásnak híreit, mert akik ismerték a mosolygó arc, harsogó hang, csupa élet öreg urat s akik tudták, hogy évtizedek óta beteg szervezetű, mily könnyen tudta tuitenni magát a sors minden alattomos támadásán, azoknak azt kellett hinnük, hogy napsugaras elmúlása lesz.

Nem így volt megírva számára a sors könyvében. Mióta otthagya a városi hivatalt és elvonult a közélet színteréről, hogy egy magántársulatnál dolgozzék vezető állásban és egyedül boldognak látszó családi körének éljen, óriási változások történtek vele és mint feleségéhez írt bucsuzó levelében írja, nem bírta tovább a küzdelmet. Virág Lajos külszínre derűs élete folyását nagy tragédiák szakították fölbe időközönként. Sokat kereső ember volt, állásai jól jövedelmeztek s mint vízépítő mérnöknek országos nevét ismerték és sokszor fordultak hozzá szakvéleményért. És mégis sokszor anyagi gondokkal küzdött, noha a maga igényei nem voltak nagyok és erején túl a maga személyére nem költökezett. Azonban első feleségének évekig tartó betegsége, huszártiszt fiának életmódja vagy vagyont emésztettek fel. Mikor a felesége meghalt, csakhamar eladta a Rákóczi-utcában volt házat és egy kis lakásban buzdódott meg. Sokszor panaszkodott, hogy megváltoznak a viszonyok és nem lehet olyan bőkezű a hozzá fordulókhoz szemben, mint ahogy ő azt megszokta és szerette, mert el kell mondanunk, hogy a bohémtermészetű és a jókedvű társaságot szívesen látó, irodalomért és művészetért is lelkesedni tudó főmérnök, sok embernek nyújtott anyagi segítséget.

Gyermekait rajongóan szerette. Idősebbik fiából huszártisztat nevelt, ellátta bőkezűen minden jóval és Virág Lajos főhadnagy igen nagy lábon is élt. Nemes szeszvedélynek, a kóftuttának hűdött és mint ismeretes, Alagon majdnem életébe került szerencsétlenség történt vele; leesett lováról és súlyos agyrázkódást szenvedett. A budapesti helyőrségi kórházban ápolták, ahonnan gyógyulva távozott. Edecs apja öröme szobában rövid lélegzetű volt, mert alig néhány hónap múlva azt a megrázó hírt hozta a táviró, hogy a déleleg főhadnagy az Erzsébet szállodában súlyos anyagi gondok miatt öngyilkos lett.

Ifjabbik gyermeke, Virág László, akit becsúzó néven „effendi”-nek nevezett, dédelgetett kedvence lett, akinek minden óhaját teljesítette s az aranyos kedélyű apa szinte második ifjúságát élte, amikor az iskola padjáról kikérült írási, színészdiplomával a szobában meg-

nőst, majd pedig az aradi színtársulat tagjai sorába lépett. Az ifjú pár részére ő maga keresett ki a családi erdőben egy csendes, magányos kunyhót, ahol azok mézesbeteiket töltötték és intímabb baráti körben néhány ügyesen megírt költeményt is olvassott fel, amelyek készítésére fiának és menyének boldogsága inspirálta. Azonban ez az öröme sem volt sokáig zavartalan, mert a házasság csakhamar felbomlott és a fiatal művész apja kivégeztetésére az ideai színházi év végén már késő volt a színpadtól is bucsút venni. Ennek is egész szívvel tudott örülni Virág Lajos és boldogan beszélt, hogy fia kedvvel készül a komoly polgári pályára, kereskedő lesz. Ez az öröme sem volt tartós, mert aki egyszer Thália szekere keréjére kerül, vágyik az oda vissza és az aggódo apa tragikumot látott ebben, amely nev látszik a maga életére is ráborította fekete felhőit és a gondok alatt roskadó vállai többé nem tudtak kiegyenesedni. De utolsó gondolata is gyermeke volt és arra kéri övét bucsúlevelében, „vigyázatok szerencsétlen fiamra”.

Ma este hét óra tájban érkezettnek látta az időt a végső leszámolásra és mint mindig, kedvesen, mosolygósan, jókedvűen és övéinek szórakozásáról gyengéden gondoskodva távozott hazulról, a meleg öregségét felrészgő családi fészekből, hogy oda többé soha vissza ne térjen. Öngyilkos lett, levetette magát a harmadik emeletről s néhány pernyi kilődés után kiszendvedt.

Készülődés az öngyilkosságra.

Virág Lajos Arad város nyugalmazott főmérnöke mintegy négy éve, hogy a szászvári érmentesítő társulatnak igazgató-főmérnöke. A társulat irodája a Petőfi-utca 10 szám alatt a Martens-féle ház első emeletén van. Itt szokott Virág Lajos többnyire késő estig dolgozni.

A főmérnök ma is egész délután dolgozott hivatalában, ahol később rajta és a hivatal szolgáján kívül senki sem volt. Háromnegyed hét óra előtt valamivel egy csomaggal ment ki szobájából a szolgához, akit megkért, hogy a csomagot vigye el Hűjő-utca 2. számú házba és azt neieinek adja át.

Alig hogy a szolga elment, Virág Lajos távozott szobájából, hogy tragikus elhatározását végrehajtsa. Felment a ház harmadik emeletén levő udvarra nyíló folyosóra, ahol abban az időben teljes sötétség uralkodott. A lépcsőházban állott nádtona fotelt magához vette. A harmadik emeleten vannak a szászvári és királyi katonai állomásparancsnokság hivatalos helyiségei, ahol ekkor még szintén többen dolgoztak.

Zuhanás a harmadik emeletről.

Virág a fotelt a felváltó vaskorlátia mellé állította, felállt rá és a korlátot át a mélységbe vetette magát. Az udvar közepéről a következő pillanatban hangos zuhanás volt hallható, melyet csendes nyöszörgés követett.

Az udvaron csak övegy Sáros Istvánné tartózkodott. A zuhanásra megijedt, majd odaszaladt a főmérnökhöz, aki eszméletlenül feküdt az udvar közepén. A zuhanást az állomásparancsnokság hivatalában is hallották. Innen egy szerd orvos szaladt le az udvarra. Ekkor Virág Lajos még élt. Az orvos felsza-

ladt a hivatalba műszereit, de mire visszaért, hogy az öngyilkost segélyben részesíthesse, a főmérnök már halott volt.

Nyakcsigolya törés a halál oka.

A rendőrséget a katonai állomásparancsnokságtól telefonon értesítették az esetről. Innen Vida Vilmos ügyeletes rendőrtiszt és Prohászka László dr. t. b. főorvos siettek ki a Petőfi-utca 10 számú házhoz. Prohászka dr. ekkorra már csak a beállott halált konstatalhatta. Megállapította azt is, hogy a főmérnök halálának közvetlen oka nyakcsigolya törés volt. A rendőrtisztviselő megállapította, hogy kétségtelenül öngyilkosság történt, majd megadta az engedélyt a hulla elszállítására. A főmérnök holttestét félkilenc órakor a felső temető halottas házába szállították ki.

Közben a szolga, akit a főmérnök lakására küldött, vissza jött, s jelenteni akarta gazdájának, hogy többször csezengett, de nem lelkendezett senki s valószínűleg nincsenek otthon. A szolga megdöbbenve látta, hogy gazdája azt az időt használta fel tervének végrehajtására, melyet ő távol töltött a hivatalból. A rendőrelőzvelő a gondosan átkötött csomagot a szolgálival ismét visszaküldötte.

Bucsu a társulat elnökétől.

A hivatalban Virág Lajos szobájának asztalán még egy csomag volt s mellette egy levél feküdt, mely Jegessy Károly dr.-hoz a szászvári társaság elnökéhez volt címezve. Jegessy drt nyomban értesítették az esetről és átadták neki a főmérnök levelét is. Ennek a levélnek a tartalma a következő:

Kedves Károly! Mire e sorokat megkapod, már nem vagyok az elők sorában. A mellékelt csomagban megtalálod a társulat hivatalos kiicsat. Az iratokat mind rendben fogod megtalálni. Isten Veled — támogatás szegény feleségemet és családomat. Lajos.

Jegessy Károly dr. miután értesült a tragikus véget ért igazgató-főmérnök öngyilkosságáról, a hivatalba ment és annak helyiségeit lezárta és miután azt nincs egyelőre kinek átadni, lepecsételte.

Szemtanu az öngyilkosságról.

Az öngyilkosság részleteit annak egyetlen szemtanúja, övegy Sáros Istvánné a következőképp mondotta el munkatársunknak:

— Este hét óra tájban udvari lakásom előtt ültem. A második emeletről nagyobb zhallatszott s feltekinttem, hogy vajon ki? Óri van-e már s a varróleányok mennek-e haza? Ép amikor felnéztem, láttam, hogy le felül, a harmadik emeletről valami nagy fekete tömeg száll hangtalanul lefelé. Nem tudtam, hogy mi lehet az, de nagyon megijedtem. A következő pillanatban nagy zuhanással a lépcsőházban az udvarra nyíló ajtaja mellett földet ért. Odaszaladtam s reméltem láttam, hogy a főmérnök ur. Háttal zuhan a földre s u y is maradt, szeme már le volt esüve, csak szája nyílt ki még néhányszor hangtalanul s szája szélén vékonyan csurgott a vér. Teste különben külsőleg nem zúzódott össze s arca sem változott meg nagyon. Káltozásomra a katonai parancsnokságtól lesietett egy orvos ur, aki még élve találta, de mire katonák jöttek hordággal, már kiszendvedt. Tíz perc múlva itt volt a halottas kocs, koporsóba tették s elszállították.

— A főmérnök ur irodája az első emeleten volt s onnan ment fel hét óra előtt néhány perccel a harmadik emeletre. Tudta

hogy a harmadik emeleten csak a házi kisasszony lakik egy udvari lakásban, aki nem igen szokott kimozdulni, a másik lakás pedig Heszlinger főhadnagy uré, aki nincs otthon s így borzasztó tettének elkövetésében nem fogja senki megakadályozni. A második emeleti lépcsőházban volt egy kis fonott fotel azoknak, akik a harmadik emeletre szándékoztak, ott keveset pihenni akartak. A főmérnök ur ezt a fotelt is magával vitte, odaállította a harmadik emelet folyosójának sarkába egy kinyitott részhez s a fotelről ugrott le az udvarba.

Látogatás az öngyilkos özvegyénél.

(A tragédia valószínű okai.)

Munkatársunk az öngyilkosság hírének elterjedése után azonnal feikereste a szerencsétlen főmérnök mélyen sujtott özvegyét. A fiatal özvegy este fél nyolc óra tájban tudta meg a lesújtó hírt, amelynek hallatára ideggörcsöket kapott s orvosi segítségben kellett részesíteni. Virág főmérnök özvegyének jó barátja, Róth Anna, aki a családnál lakik a történetek a következők: mondotta el munkatársunknak:

— Semmiféle jelét sem láttuk sem ma, sem az előző napokon annak, hogy a szegény főmérnök ur milyen szörnyű terhet forgat szívében. Változatlanul vig kedélyű volt az utóbbi napokban, sőt ma meg ép nagyon jókedvű volt. Deiben kedélyesen elbeszélgetett és eltréfált velünk s jó kedve abban is megnyilvánult, hogy a szokottnál valamivel több bort ivott ebéd közben. Utód után azonban nem feküdt le, mint az rendes sokása volt, hanem egymásután kétszer is feketekávéért kért. Mikor a második kávé is megitta, elment hazulról. Mint az rendes szokása volt, meleg bucsut veitőlünk, megcsókolt bennünket. Még mikor kint volt az udvaron, akkor is visszainított kezével:

— Pá, pá gyerekek — mondotta — aztán biztosan menjetek el az Apollóba!

— Az volt a tervünk ugyanis, hogy este elmegyünk a moziba, ahová a főmérnök ur majd értünk jön. A mozielőadás vége után, hét órakor este a főmérnök ur nem várt bennünket, de ez nem tűnt fel nekünk. Mikor hazaértünk, már várt ráunk a csomag, amelyet a szárazéri társaság szolgálja hozott. Egy kis doboz volt az, fehér papírba csomagolva, kívül a címzés. Mikor Virágné felbontotta a csomagot, kétségbeesetten sikoltott fel. A csomagban ugyanis szegény Virág órája, jegygyűrűje, másik gyűrűje, nyakkendője és pénztárcája volt s így mindjárt sejteni lehetett, hogy valami baj történt. A csomagban egy levél is volt. A szegény, szerencsétlen asszony annyira odáig volt, annyira sirt, zokogott, hogy nekem kellett a levelet felolvasni. A levélben — a családi vonatkozású dolgok elhagyásával — a következők állottak:

Aranyos, drága kis Feleségem!

Bocsass meg, nem volt lelkem arra, hogy előszóval elbucsszam Téled. Egyetlen kérésem, hogy bocsásd meg, amit tettem. Sokat kellett küzdenem, már öreg ember vagyok, nem tudok tovább küzdeni, átadom a teret a fiataloknak. Szerencsétlen fiamról ne teledkezz meg. Csokollak egyetlen, drága kis feleségem. Szig hű Lajosod.

Az öngyilkosság tulajdonképeni okáról sem a család, sem a boldogult főmérnök barátai semmi pozitívumot nem tudnak. Virág főmérnököt már régebbi idő óta kinzó májbeteg gyötörte, s orvosai konstataálták, hogy tüdője is meg van támadva. Ezért, amikor mintegy hat év előtt

meg akart nőszülni, orvosai és barátai egészségi állapotára való tekintettel le akarták őt erről beszélni, de Virág kijelentette:

— Nincs nekem kutyabaiom sem, túl foglak én valamennyitöket élni!

Házassága igen boldog volt s a családi élet csendes örömei mintha szervi baját is felejtették volna vele. Életkedve mindig ragyogónak mutatkozott s semmi jelét sem adta soha sőtét szándékának. Nagyon kellemesen érintette, amikor a törvényhatóság legutóbb beválasztotta a műszaki bizottságba s e sorok írójának ki is jelentette, hogy nagy tervei vannak a városi villamossal, amelynek terveinek készítésébe még mint városi főmérnök befolyt. A Szárazéri társulatnál is nagy ügybuzgalommal és szeretettel foglalkozott hivatalos teendőivel. Legjobban az fűt neki, hogy egyetlen fia, Laci nem az ő kedvére való pályát választott, amikor színésznek ment. Virág László a múlt év végén betegeskedett, hosszabbideig délen tartózkodott s ép ezért nem is újíthatta meg szerződését az aradi társulat. Ez a körülmény is hozzájárult ahhoz, hogy ez év tavaszán atyja kérésére végre beleegyezett abba, hogy elhagyja a színészetet s kereskedelmi pályára megy, vagy valami bankban foglal el állást. Három hónapon keresztül magánórákat is vett a kereskedelmi ismeretekből, de szíve csak visszahuzta régi pályájához s szeptember elsejével leszerződött a kecskeméti szintársulathoz. Bár a szerencsétlen főmérnök nem szívesen látta ezt, mégis beletrődött, nem bírta akaratát rákényszeríteni Laci fiára, akit különben rajongásig szeretett. Összes reményeit azonban romba döntötte ez s azok, akik közel állottak Virághoz, nem tartják kizártnak, hogy öngyilkosságát is emiatii bánatában követte el. Erre enged különben következtetni bucsulevélenek egyik mondata is. *Ne teledkezzetek meg szerencsétlen fiamról.*

Szinte önkéntelenül is felmerült az a feltevés, hogy Virág Lajos anyagi gondok miatt vált meg az élettől. Ez a feltevés sem helytálló azonban, mert a beavatottak tudták, hogy anyagi gondok Virágot nem bántották, kis vagyonkáján kívül tekintélyes nyugaldíja s szépen jövedelmező állása volt, míg második feleségének szintén tekintélyes magánvagyonna van.

LEGÚJABB.

Erkezett éjjel 9 órakor.

Budapest. (Hivatalos.) Ma délután tengerészeti repülőrajaink egyike Velencében a San Nicolo és Alberoni erődöket, az arzenált, a repülőállomást, a gázraktárakat, a pályaudvart több kaszárnyát sikeresen bombázta. A leghevesebb tüzelés és három ellenséges repülőgép támadásai ellenére repülőrajunk teljes számban sértetlenül visszatért Flottaparancsnokság.

Stockholm. A Vörös Keresztes értekezlet Arbucow és Artacow szenátorok, orosz kiküldöttek kérésére miatt csak 21-én, vagy 22-én nyílik meg. Az első ülést Károly herceg, a svéd Vörös Kereszt elnöke fogja megnyitni, a tanácskozásokat Lagerhjem volt svéd külügyminiszter fogja vezetni.

London. A Times jelenti: Az elsüllyesztett Ancona olasz gőzös négy millió ara aranyat számlított, amely San-Franciskonak volt szánva.

Páris. A szenátus hadügyi bizottsága Clemenceau elnökelete alatt

egyhangulag amellott foglalt állást, hogy a csapatok alkalmazzanak fojtógáz-bombákat.

Konstantinápoly. Tara Vennas fiatal hindu, aki Washingtonból az ázsiai Törökországon keresztül érkezett ide, az Ikdámban cikksorozatot kezdett. Első cikke csodálattal szól a hadadérról, amelyet Törökország mai kormánya alatt tett s annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy Törökország győztesen fog kikerülni ebből a háborúból. Magnagyobbodott területtel független, erős nagyhatalom lesz. Ez pedig a keleti népek szorosabb kapcsolatát, különösen Indiával s a törökök és hinduk jelentős közeledését fogja eredményezni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: „Tiszavirág“ operett.

Szombat: „Bob herceg“ operette, repris először.

* A színház hírei. „Bob herceg“ operett reprisze, ózinte meleg estének ígérkezik, minthogy az összes szereplők a legnagyobb kedvvel iparkodnak a szombati előadás forró sikerét biztosítani, a főszerepben Horváth Mici fogja isteni tehetségét ragyogtatni. Anni Járai Böske lesz, a királyné Szász Anna, a férfiak közül Barics Győző, Polgár, Kertész, Várnai stb. Vasárnap két előadás lesz. Vasárnap délután 3 és fél órakor Köpfl Kálmán és Bajthay Mihály dr. pompás operette a „Gyöngyvirág k. a.“ kerül színpadra, ez lesz az operettnek első délutáni előadása, a szereplők mind ugyanazok, mint az első bemutatónál. Várady Margit és Horváth Mici, Barics, Járai S. Győző stb. Este 7 és fél órakor rendes helyárral a „Bob herceg“ nagy operettnek lesz a második előadása. Előkészületben „Legénybucsu“ szenzációs operett újdonság, „Varennei mestersége“ Shaw Bernát nagyhatású színjáték újdonsága.

* A néma kastély. (Nagy detektívdráma az Apollóban.) Hetekkel ezelőtt nagy érdeklődést keltett az Apolló által bemutatott „Sátán kutyája“ című nagyszabású detektívdráma. Ennek a folytatását különálló mesével hozza színpadra péntektől kezdve a mozgószínház. A néma kastély — ez a címe az új detektívjárgernek — a Conan Doyle-ciklus fénypontja. A detektív menyasszonya — a meggyilkolt tábornok leánya. A detektív nyomozni köteles a sejtésmes gyilkossági afférben, amely a menyasszonya miatt rendkívül fontos a számára. Végre az izgalmas események tömege, gyorsan zajló egymásutánja végén a gyilkos megkerül a tábornok inasa személyében.

* A hajógyök tűzében. (Aktuális tengerészeti dráma az Urániában.) A háborus újdonságok napról-napra mindjobban fejlődnek és a harctéri felvételek nagy száma immár lehetővé teszi, hogy a háborus film valószínűségi háborút tárjon a közönség elé. Az újabb aktuális drámák legnagyobb része már a nagy harcokból hoz eredeti felvételét és ezeket illeszt be egy-egy szép drámai szűzse keretbe. A színház tegnap egy ilyen újdonságot hozott színpadra: A hajógyök tűzében egy fiatal tengerészkapitány szereplőnek története, gyönyörű lírai motívumokkal, drámai fordulatokkal díszített dráma, melynek legszebb jelenetei azonban egy tengeri ütközetben játszódnak le. A haragos tenger hullámai felett látjuk a dráma hőseit, egy német hajó fedélzetén, amint titáni küzdelmet vívnak az ellenséges hajóhaddal. — *Jaj, megcsal a tértem!... nagyszabású vigjáték először legközelebb az Urániában.*

* Szerbiai offenzívánk fölvetélei az Apollóban. Pénteki új műsorán mutatja be az Apolló színház a harctéri felvételek legfrissebb sorozatát, amelyek győzelmes szerbiai offenzívánk megragadó eseményeit tükrözi vissza. A mozi-tecnika legújabb előrehaladása az élő térkép, amely mozgó vonalakkal magyarázza meg a szembenálló seregek mozgatait. A múlt héten bemutatott első élő térkép a közönség viharos elragadtatását váltotta ki. 3

Most józanodik ki az entente.

(Franciaország emberanyaga kimerült. — A cár fellelkesítette az orosz csapatokat. — Nagy csapás az ententére Olaszország kudarcra. — Szerbia elpusztul.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18

Moraht őrség a Berliner Tagblatt katonai munkatársa írja a következőket:

— Most, a háboru tizenhatodik hónapján mindinkább nyilvánvaló, hogy ellenfeleink, amikor nekünk a háborut megüzenték, ugrást tettek a sötétbe. Mi már rég tudjuk ezt, de érdekel bennünket az az időpont, amikor ellenfeleink is rájönnek erre. Ez az időpont most következett be. A háboru rendezői elfűntek a vezető állásokból. Hogy mit lehetett várni a régi vezető személyektől, azt tudtuk, hogy mit képesek produkálni az újak, az teljesen bizonytalan.

— Más szemmel kellett volna az entente hatalmak berlini és bécsi megbízottainak az eseményeket kísélniök, hogy tisztán láthatták volna, milyen kockázattal jár a hadüzenet. A háboru előtt minden buzgalmukkal figyelték haderőnk és számon tartották azt. De nem tekinthettek be a valóban lehetséges hadilét-szám adatai közé. A jövőben nem lesz elég katonai ünnepeken részt venni, hadgyakorlatot figyelni s spionokkal kikémleltetni a vezérkar titkait. Aki egy nemzetet ismerni akar, mielőtt vele háborút folytatna, annak a néphez kell tekintenie. Most nem egy itélőképességű angol sajnálja, hogy egy sir Edward Grey, aki az angolon kívül egyetlen nyelvet sem beszél, vezette az angol külügyi politikát.

— A szövetségesek eddigi mérlege nagyon negatív s ez a negatív mérleg, mint az Alpesek tömege nyomja az entente természetellenes, összeláncolt szövetségét. De ezeket a láncokat szét lehet tépni s egy ügyes diplomácia, amely meg tudja találni az épületen a repedéseket, hogy robbantó patrónjait odahelyezze, sikerre tarthat számot.

— Vége a nagy francia offenzívának a Champagne-ban és Artoisban s hatása mindössze egy nagy katzenjammer a párisi vezető körökben. A francia támadási szellem azonban még nincs megtörve, a franciák saját kárukra tanulnak, hogy aztán offenzívájukat egykor majd megismételjék. Meg vagyunk győződve arról, hogy a franciák csak az angolok kedvéért ragaszkodnak áttörési terveikhez, még pedig azért, hogy ne maradjanak izolálva. Ezért szolgálja Joffre Kitchenert. De Franciaország engedelmességének is van határa s ez emberanyagának kimerülése. Ez soha sem mutatkozott oly pregnánsan, mint most, amikor arról volt szó, hogy egy hadtestet elvegyenek a frontról és a Balkánra küldjék. Mind több francia hang mutat rá a szeptember-októberi érvágásra s annak szükségességére, hogy meglevő erőket összeharcolják. A franciák nem feledkeznek meg arról, hogy még mindig nyolcvan kilométerre állunk Párisától s ha valaki Párisától nyolcvan kilométerre áll, akkor okvetlenül Párisra gondol.

— Oroszországi háborunk ismét a pozíció-harc jellegét öltötte, de nem marad meg passzív magatartás mellett, hanem friss és energikus ellenlélekkel élénkítik meg a Riga és Dünaburg körüli harcokat. Szívesen elismerjük, hogy az oroszok halálmegvetően támadnak s hogy amióta a cár vette át a fővezénységet, eltűnt a magasabb tiszti körökből az addig oly

jellemző kishitűség. De ezzel még nem keveset győzelem az oroszok számára. A tömegben sohasem lehet odaát hiány s a sorozások még sok százezer embert bujtathatnak uniformisba a 170 millió népből. De hiány állhat be a felszerelésben, felfegyverzésben s ellátásban. Az orosz municiókérdés nem tekinthető át tisztán s óvatosságnak kell lenni, mielőtt az ember kielentené, hogy oltát általános municióhiány van. A német hadseregben senki sem kételkedik abban, hogy Riga és Dünaburg végül is kapitulálni fognak. A Pripijet mocsarak vidékén tisztára defenzív állásokat foglaltunk el. A Linsingen hadsereg negyszerűen oldja meg azt a feladatát, hogy a Kowel irányában tervezeit orosz áttörési kísérleteket megküszöcsse. Hogy volhyniai és keletgaliciai frontunk is sziklaszilárdan áll, az az orosz politikai stratégia siralmas kudarcra. Az az áldozat, amelyet hadseregünk a területen naponta hoz, nagyon kifizetődik. Ez akadályozza meg orosz erők felszabadulását a Balkán számára s ez mutatja meg a legvilágosabban Romániának Oroszország rossz katonai helyzetét.

— A harmadik Isonzo-csatának is az volt az eredménye, mint az őszi francia offenzívának. Az egész világ hallotta Boroevics tábornok, az Isonzo front parancsnokának büszke szavát: „Tartom azokat az állásokat, amelyeket május 24 én átvettem”. Azt lehetne mondani, hogy az osztrákok és magyarok múlt évi kárpáti téli defenzív-háborúja sikeres iskola volt s szövetségeseink most a sokkal nehezebb feladatokat, amelyek elé az olaszok offenzívája állítja őket, is sikeresen oldják meg. A négy szövetség számára nagy csapás Olaszország eredménytelensége, magának Oroszországnak számára pedig egy további lépés az izoláltság felé.

— A szerb főerő számára, amely eredetileg négy hadseregből állott s amely most össze van szorítva, csak két út áll nyitva: vagy folytatja végsőkig az ellenállást a hegyek között, vagy pedig kis és még kisebb részekre szakadozva a montenegrói és északalbániai hegyek közé menekül. A szövetségeseknek természetesen az a céljuk, hogy döntést erőszakoljanak ki, hogy a szerb sereget a világról eltüntessék. Mert a bandákra szakadozott szerb sereg, amely Montenezrő és Albánia határán működne, nem jelentéktelen csapatokat kötne le. Amilyen sikeresen halad előre a szövetségesek offenzívája, még sem lehet határozottan állítani, hogy elérje a végcél: a teljes bekerítést. Sokkal valószínűbb a részleges bekerítés a Toplica, Rasina és Ibar vidékén. A szerb sereg veszteségét már most is kétharmadra tehetjük, úgy, hogy a kombatós szerb elem ma már mindössze százezer lehet. Veszteségük ágyukban oly nagy, hogy nemsokára már csak hegyi ágyuik maradnak.

A másik, az egész harcra nézve fontos hadiszintér az, amely a Strumica vidék bolgár határa, továbbá Velez város és a Velez-Dibra vonal között terül el és amelyen a bolgárok harcolnak. Az a céljuk, hogy a Babura hegységet el-

zárják és a hegységből kiszorítsák a szerbeket, akik felakarják tartóztatni a bolgárok előnyomulását Monasztirba. Valószínű, hogy ez nem sikerül nekik. Itt az entente támogatja a szerbeket: egy hadtest francia és egy hadosztály angol katonával. Görögország döntésétől sok függ ezen a hadszíntéren.

Öngyilkos tervező-művész

(A győri szakiskola igazgatója ciankálit ivott.)

Távírtat továbbította

Győr, november 18.

Molnár Jenő a győri fa- és fémipari szakiskola igazgatója ma déli tizenkét és egy óra között öngyilkosságot követett el. Molnár kiváló pedagógus volt, aki valóságos rajongója volt pályájának. Kora reggeltől a késő esti órákig szakadatlanul dolgozott az iskolában és a tanítás közepette rendelkezésére maradt szabad időt fordított a művészeti művészi tervezéseire, amelyeknek alapján valóságos műremek készült. Európai hírvételező volt, akinek rajzai alapján rendezték be a királyi várpalota igen sok termét, és a bécsi császári rezidenciát. Horváth Pállal együtt Amerikában járt és a St. Louis világiállításán az első aranyérmét nyerte el. Munkabírása annál csodálatosabb volt, mert esztendőnk óta súlyosabb baj, nagyfokú gyomoridegesség gyötörte. Ma egész délig benn dolgozott az iskolában. Szinte feltűnő volt jókedve, kedélyessége. Tíz perccel tizenkét óra után még egy leírni való dolgot adott át, fél 1 óra előtt pedig, mikor újra bementek irodájába, arccal lefelé a földön fekve találták. Azonnal orvosért telefonoztak, aki még életben, de eszméletlen kívül találta Molnárt. Gyomor-mosást alkalmazott, majd injekciót adott, de mindez nem használt, rövid idő alatt meghalt. Mitsém sejtő felesége az utcán tudta meg, hogy férje az iskolában rosszul lett, ott pedig rémülten látta a tragikus véget. Molnár Jenő már évekkel ezelőtt gyomorbetegségről panaszkodott. Idegessége azonban nem szűnt meg, aminek oka igen nagy elfoglaltsága. Sem az elmúlt évben, sem az idén nem pihent, egyébként is a munkában találta örömét.

Bizalmas barátai előtt többször emlegette, hogy attól fél, megőrül az idegességtől, de ezt nem várta be. Orvosa ilyenkor mindig megnyugtatta. Ma mégis tragikus módon szüntette meg idegességét. Ciankálit ivott. Előbb távírtat fogalmazott, amelyben a miniszteriumnak bejelentette öngyilkosságát és kéri, hogy helyettesítéséről rendelkezzenek. Egyik szaktanárt még tegnap vizsgára küldötte Magyaróvárra s mikor ma délelőtt — mert a vizsga elmaradt — megérkezett, látható rosszkedvvel fogadta. Az irnokot délben 12 órakor egy cigarettával kínálta meg és elküldötte, fél egy előtt a szolga talált rá. Rendkívül pontosan járt haza, 12 órakor mindig otthon volt, s ma megkésése feltűnt oszadjának. Felesége nyugtalankodva sétált elébe, majd az intézetbe levelet hagyott hátra feleségének, bátyjának s megírta végrendeletét is. A szakiskola igazgatói irodájában, továbbá az íróasztalon borítékban, a miniszterium illetékes ügyosztályának címezve megtalálták Molnár hivatásos lezárolását és a kasszakulcsokat; ebből a gondos intézkedésből megállapítható, hogy Molnár jókedve a vég közelségén k p lástólása volt.

Nem lesz Aradon közélémezési ügyosztály.

(Ertekezlet a városházán. — A közélémezési bizottság kibővítése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18.

Jelentettük már, hogy az aradi kereskedelmi és iparkamara Arad város polgármesterének átirata alapján memorandumot dolgozott ki, amelyben a város élélémezésének programját állította fel. A memorandum megvitatása előlából a polgármester ma délután 4 órára értekezletet hívott egybe, amelyen a törvényhatósági bizottság számos tagja megjelent. A tanácskozáson Varjassy Lajos polgármester elnökölt, aki röviden ismertette a kamara memorandumának három főpontját, majd pedig felkérte Bolzár Lajost, aki a szóban levő javaslatot készítette, hogy mint referens egész terjedelmében ismertesse az átiratot. Ennek megtörténte után megindult a vita a kérdés fölött.

Bing Hugó hivatkozott arra, hogy az Aradhoz hasonló zavarokkal küzd Szeged, Nagyvárad és Temesvár is, azonban tudomása szerint a tejkérdést Temesváron jól rendezték, mert még békeidőben tejszövetkezeti alakítottak és tejcsarnokot rendeztek be. A közönség a hatóság felé fordul és attól vár segítséget nehéz helyzetében. Azt hiszik, hogy a városházán garmada számra állanak az élelmicikkek. Azután foglalkozott azzal a panaszszal, amely a zsír árának fölemelését kifogásolja. Véleménye szerint a hus és zsír árának fölemelésének oka a hatósági husszék. A hatósági üzlet vezetői a közélémezési bizottság ülésén folyton árameléseket kérnek, mert különben a hatósági üzemek veszteséggel dolgoznának. Azután pontonként bírálta a memorandumot és megállapította, hogy a közélémezés mai rendszerén fölösleges változtatni, mert a közélémezési bizottság teljesen kielégítően működik. A tejkérdésben az a véleménye, hogy a vagyonos oszállynak le kellene mondani a ma fogyasztott tej egy részéről, le kellene mondani az uzsonna kávékról és átvenni a tejet a betegeknek és gyermekeknek. Véleménye szerint a memorandum nagyon szép munka, de a maga részéről nem tartja föltétlenül szükségesnek az abban lefektetett program megvalósítását.

Lócs Rezső gazdasági tanácsnok, h. polgármester köszönetet mond a memorandum készítőjének azért, mert olyan melegen emlékezett meg a közélémezési bizottság működéséről. Véleménye szerint a bizottság minden tagja a legnagyobb ambícióval fáradozik a város közélémezésének helyes megoldásán. A városi üzletek eddigi forgalma egy millió kétszáz ezer korona volt, amely már is szép hasznot jelent a városnak. Hiányzik a memorandumból a cukor, a burgonya, a hal és a rizs beszerzése. A fogyasztott hus beszerzése azért kivihetetlen, mert nincs légbütyke a városnak. A baromfi kérdést a város most is meg tudja oldani, ugyanis a vadak beszerzését is. A főhercegi uradalom kijelentette, hogy vadtermelését készséggel átadja a városnak, de a most érvényben lévő maximális árak tényleg alacsonyak. A tejkérdés megoldása azért nehéz, mert a kórházaknak igen nagy kvantumot szállítanak a termelők. A kamarának a hüvelyesek beszerzésére vonatkozó figyelmeztetését nagy köszönettel fogadja. A maga részéről helyeselné, ha föllátnak a közélémezési ügyosztályt, amely mellett azonban a közélémezési bizottság — szakértő kereskedőkkel kibővítve

— zavartalanul működhetik. Az új ügyosztály élére szakembert kellene állítani, mert ő egyéb hivatali ügyeivel rendkívül el lévén foglalva, nem tud úgy dolgozni, ahogyan szeretné a közélémezés fejlesztésén.

Fényes Dezső meg van elégedve a közélémezési bizottság mostani működésével. A felolvasott memorandum olyan forrásból származik, amely már számos értékes tanácsot adott a városnak és éppen azért köszönet illeti a kamarát a város érdekében kifejtett működéséért. Ő azonban nem fogadhatja el a memorandumot, mert az a legfontosabb kérdéssel, az új ügyosztály tevékenységének módjait megismertetésével adós maradt. Elnél a személyi kérdés a legfontosabb, mert ha megfelelő személy nem áll rendelkezésünkre, úgy hiába fektetünk be újból két millió koronát.

Varjassy Lajos dr. kamarai főtitkár mindenekelőtt kijelentette, hogy meggyőződése szerint semmitéle javaslat nem képes a háboru alatt tökéletesen megoldani a közélémezés ügyét. Ezt csak a háboru megszüntetése oldhatja meg. Ezt Németország is igazolja, mert dacára az ottani nagyszerű szervezethez, a német nép is eleget szenved a háboru alatt. Ez ügyben az állam lehetne legtöbbet a népért, amíg azonban ez megtörténik, a városnak magának meg kell tenni minden lehetőt. A kamara a szűk keretek között a legjobb tudomása szerint igyekezett megtenni programszerű javaslatát. De itt úgy látszik félreértéssel találkozik a javaslat: a kamara nem akarja támadni a közélémezési bizottságot, hiszen szóló is tagja annak a bizottságnak és a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a bizottság működéséről.

Ezután válaszolt az egyes felszólalásokra, a többek között kijelentette, óva kell inteni a rendőrséget attól, hogy a tej árát maximálni akarja, mert ezzel megsemmisíti még azt a kis mennyiséget is, amely ma Aradnak jut.

— Nem volt szándékomban maximálni, — szólt közbe Greész Nándor rendőrfőkapitány.

— Akkor ne is legyen ez szándékában a főkapitány urnak, — felelte Varjassy dr. Azután kijelentette, hogy a kamara a részletekkel nem akart foglalkozni, a személyi részét kikapcsolta az ügynek. A memorandum rá akart mutatni a legfontosabb élelmicikkek beszerzésének lehetőségére; azt akarta, hogy a város ne sokféle apró élelmicikket, hanem kevesebb félért, de nagy mennyiségben szerezzen be. Az ehhez szükséges két millió koronát a szakértők számításai alapján hozta javaslatba a kamara.

Múlek Lajos dr. felszólalása után Varjassy polgármester elnök berekesztette a vitát. Kijelentette, hogy a memorandum alkalmat adott a tanácskozás felolvasására, amely csak hasznára lehet a városnak. A maga részéről javasolta: kérjék föl a kamarát, jelölje ki azokat a szakértőket, akiknek a közélémezési bizottságba való kiküldését szükségesnek tartja; a memorandumot adják ki a bizottságnak, amely mindazt megfogja belőle valósítani, amit helyesnek, celszerűnek tart az anyagi áldozatokra való tekintet nélkül.

Ezt a javaslatot a bizottság elfogadta.

Olaszországban ismét megmozdul az utca.

(A megtízgett hazatiak.)

Wádrati tudósítás.

Luganó, november 18.

Akár csak Olaszország árulása előtt, most is megmozdultak Itáliában a szélső pártok, hogy fellátszák az utcát a parlament megnyitása előtt. Nyilvánvaló, hogy Olaszország csatlakozása az ententehoz nem teljes és éppen ezért a megtízgett intervencionisták nincsenek megelégedve a kormány magatartásával. Azok a pontok, amelyek Olaszországnak az ententétől való különállását jelzik, a következők:

1. Olaszország nem üzent hadat Németországnak és került mindent, ami erre vezethetne.

2. Olaszország, szövetségeseivel ellentétben, nem vesz részt a balkáni expedícióban.

3. Olaszország nem írta alá a londoni egyezményt, amely a szövetségeseknek megtiltja a különbete kötetet.

A szövetségeseknek minden fáradozása, hogy az olasz kormányt, különösen a második pontban való engedélyezésre bírja, meghiúsult Cadorna ellenállásán. Miután az entente belátta, hogy diplomáciai úton nem bírja megváltoztatni Olaszország magatartását, ismét azokhoz az eszközökhöz folyamodik, melyek a tavasszal háboruba sodorták Itáliát: a megtízgett sajtóhoz és az intervencionisták utcai tüntetéséhez. A *Corriere della Sera*, amelyet Anglia pénzel, máris cikkeket közöl, amelyekben követeli, hogy Olaszország üzenje meg a háborút Németországnak, a *Secolo* pedig melyből a francia érdekek beszél, sürgeti, hogy Olaszország csatlakozzék a londoni egyezményhez. Azonkívül mind a két lap a balkáni expedícióban részvétel mellett is kardoskodik.

Ami a kormányt illeti, szorongatott helyzetben úgy vélte kielégíteni az ellenséget ellenzékét, hogy elhatározta, hogy egy hadosztályt küld a Balkáorra. Ez nem azért eszelezi, mint hogy ha a szerbeket akarna segíteni, hanem a fenyegetett Valona biztosítására. Természetes, hogy sem a szövetségesek, sem az intervencionista politikusok nincsenek megelégedve ezzel az intézkedéssel. Az intervencionisták nem is hagyják abba igatásukat már csak azért sem, mert ezek az elemek megvannak fizetve. Ismeretes, hogy az olasz háboru kitérése előtt néhány héttel a republikáns párt képviselői Párisba utaztak és ott egyes képviselők részére tejenként ötven ezer lírát vettek föl. Ez történt most is. Egyik semleges állambeli bank utján, amelynek Londonban is van fiókja, ismét nagyobb összeget kaptak egyes olasz képviselők. Természetes, hogy ilyen körülmények között nyugodt vitáról szó sem lehet a legközelebb megnyitott kamarában és az is természetes, hogy a megtízgett intervencionisták a nagyobb városokban ismét mozgósítani fogják az utcát.

Az első utcai demonstráció már le is zajlott Milánóban, amikor Salandra miniszterelnök onnan elutazóban volt. A tüntetésben előljárt az intervencionisták helyi fiókja és a Dante Alegieri szabaddómives-páholy. A tüntetők jelszavai ezuttal a körül forogtak, hogy hadat kell üzenni Németországnak és hogy Olaszországnak is alá kell írnia a londoni egyezményt. Az utca ezen kívül éltette Szerbiát és Belgiumot.

Az intervencionisták lombardiai szövetsége a minap gyűlést tartott, amelyen egy kormányhoz intézendő határozati javaslatot fogadtak el, amely követeli Olaszországnak teljes szolidaritását az ententeval. A római intervencionista bizottság november ötödikén tartott ülésén szintén követelte a kormánytól a Németországnak való hadüzenetet, a londoni egyezmény aláírását és a balkáni háboruban való részvételt. Hogy ki vezetői Olaszországban ezt a mozgalmat, kiviláglik az angol tulajdonban levő *Novoje Vremja* legutóbbi vezércikkéből, amely ismertette az olasz intervencionista terveket.

Végleg elkésett az entente a szerbek megsegítésével.

(Olaszország külön érdekei. — Napoleon tanítását alkalmazzuk Szerbiában.)

Tábori tudósítás.

Budapest—Stockholm, november 18

Egyre kritikussabb a szerb sereg helyzete.

Budapest. A Pester Lloyd tudósítója jelenti Amsterdamból: A szerb hadsereg helyzete állandóan kritikussabbá válik. A szövetségesek mindenütt előnyömlenek. A franciák Prilep-grackoi vonalat kénytelenek voltak feladni, miután a bolgárok átkarolással tenyegették. Szerbia komoly támogatásáról szövetségesek által már nem lehet szó.

Kopenhága. A Politiken az entente balkáni akciójáról a következőket írja: Napjaink legérdekesebb hadszínteréről, Dél-Makedóniából, ahol a franciák és angolok küzdenek a bolgárokkal, ellenőrizhetetlen hírek vagyunk utalva. A bolgárok a küzdelmekről csak időről-időre adnak ki tömör jelentéseket. A franciáknak a különösen a szerbeknek jelentéseit pedig a saját későbbi jelentéseik csófolják meg. Így már napokkal ezelőtt azt a hírt tették közzé, hogy a franciáknak sikerült Köprülüből a bolgárokat kiverni s már Üszküb felé közelítenek. A későbbi jelentésekből pedig kitűnik, hogy mindössze a Strumicától délre voltak apróbb csatározások, tehát Köprülüől még egészen szép távolságban állnak az entente csapatai. A franciák mindössze a görög határtól Gradokóig, Kuvolactól északnyugatra tartják a vasúti vonalat megszállva, az angolok pedig a franciák jobbszárnyán a Dorián-tó környékén, tehát közvetlenül a görög határ közelében állnak.

A szövetséges franciák és angolok főcélja, hogy a Vardar völgyében felnyomulva, Köprülüőt és Üszküböt a bolgároktól visszahódítsák. Csakis akkor egyesülhetnek a szerbekkel és mehetnek segítségükre az Üszküből Mitrovicába vezető vasúti vonalon, ha ez a tervük rövid időn belül sikerül. Minthogy azonban Kuvolactól Mitrovica kétszáz kilométer távolságra van és a szerbeket ellentelek egyre jobban kiszorítják az országból, az entente segítsége mindenesetre elkésett.

Nem szabad megakadályozni Szerbia megsemmisítését.

Stockholm. Az Aftonbladet Olaszország balkáni szerepéről a következőket írja:

Az entente-hatalmak viszonyára élesen rávilágít Olaszország magatartása a balkáni kérdésben. Orosz fellogás szerint ugyanis ez a háború a szlávság harc a germanizmus ellen és ebben a küzdelemben Olaszország — a szlávok táborában van. Pedig a sok évtizeden át fennállott hármasszövetségnek kiinduló pontja éppen az volt, hogy Olaszország ép úgy a szlávoknak, mint Angliának és Franciaországnak keleti érdekeit saját érdekeivel homlokegyenest ellenkezőnek találta. Hogy a józan olasz elemek ma sem gondolkoznak másként, bizonyítja a Giornale d'Italia oiké, amelyben a többi között ezeket írja:

— Az a veszély, mely Olaszországot, az Adriai-tenger felől fenyegeti, jelentéktelen nagyobb lenne, ha az Adriát uraló egyes stratégiai pontok Ausztria-Magyarország birtokából Nagyszerbia, vagy valamely más szláv

hatalom birtokába mennének át. Olaszországnak éppen azért kötelessége, hogy ezt minden rendelkezésére álló eszközzel megakadályozza.

Ezután a kijelentés után felesleges magyarázatot is azt a közönyt, amellyel Olaszország Szerbia megsemmisítését nézi. Örültségnek tekintenek józan olasz körökben azt, hogy a központi hatalmakat, melyek az olasz uralom jövő sorsával szembenálló legnagyobb veszély elhárításán dolgoznak, ebben a munkában megakadályozzák. Kérdés azonban, hogy Szerbia elnyomása után miként akarja megszerezni Olaszország a balkáni szláv állam legyőzését rá hátraható vereséget. Egyelőre csupán azt látjuk, hogy a háboruban résztvevők ugyszólyán valamennyien tudtak legalább valami kis eredményt elérni, csupán Olaszország minden támadása maradt sikertelen. Ez annál feltűnőbb, mert hiszen Olaszországnak volt a legtöbb ideje a háborúra felkészülni.

Napoleon tantétele.

Kopenhága. Holten Nielsen alezredes a Politiken-ben a következő kritikai áttekintést adja a balkáni hadihelyzetnek:

Galwitz serege a bolgár sereggel egyesülve, véglegesen két részre szakította a szerb hadsereget. Minden számbavehető szerbiai csapat a szövetségesek kezében van s így most már véglegesen megállapítható, hogy a menekülő szerb fősergek csupán Montenegró, továbbá Albániának egy része áll rendelkezésére.

Ha netán a szerb sereg fő részének csakugyan sikerül Montenegróba menekülnie, sorsa meg van pecsételve. Albánia népe a szerbek iránt ellenséges indulattal van, tehát nem számíthatnak arra, hogy Albánián át pótolhassák szükségleteiket s így célra csak Montenegró egyetlen kikötővárosa, Antivári áll rendelkezésükre. Ez azonban jelentéktelen is, de egyben ugyszólyán csak ágyúövényire fekszik az osztrák-magyar határtól s így katonai szempontból nem jöhet számításba.

A legnagyobb elismerés illeti a német hadvezetőséget, amely bár a központi hatalmak az entente hatalmakkal szemben számbelileg folyton alárendelt helyzetben voltak, mindenkor tudott ott, ahol döntő eseményeket kellett előidéznie, a maga részére számbeli fölényt elérni. Napoleon régi tanának hű követése ez, amely azt hirdette, hogy még alárendelt katonai hatalom is győzelemre viheti fegyvereit, ha akkor és ott tud tulsullal fellépni, ahol a döntés esik.

Német munició Konstantinápolyban.

Lugano. A „Sekoio“ szerint óriási mennyiségű német munició, köztük sok ágyú van utban Bulgárián keresztül Törökországba. A Dardanelákhoz szánt német nehéz ágyúk első szállítmánya már megérkezett Konstantinápolyba. Várnában három német buvárnaszád és három török gyalogezred állomásozik.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az irásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldték.

Aradi tiszt

a mecklenburgi herceg társaságában.

(Szemtanu a dunai átkelésről. — A második magyar tiszti patrull Palánkán.)

Az Aradi Közlöny tudósítója.

Arad, november 18.

Dicsőséges seregeink mélyen bent járnak királyzvilkosok országában, hogy letiporják a harmincezerszeres gyilkosokat, akik harmincezer magyar katonát hagytak elpusztulni és elvetették halálukat válogatott kínzásokkal. Mélyen bent hordozzák hőseink győzelmes zászlóinkat és a meghódított területek közigazgatása ma már nincs olyan helyzetben, hogy rendszeres postai forgalmat létesített volna a „Hinterlandnál“. Annál nagyobb érdeklődéssel fogadjuk azokat a leveleket, amelyek mint fehér hollók, jönnek át azon az óriási akadályon, a Dunán, amelyen úgy keltek át hadseregeink, hogy az egész világ hámmulatát és elismerését magaverték. Egy aradi népfelkelő főhadnagy, aki bolgári életében híró, küldött haza és haza is érkezett leveleiben érdekes leírásokat arról az örökké emlékeztető haditettéről. S. Nándor családjának lekötelező előzékenységből módjában áll az Aradi Közlönynek, hogy a magántermészetű részek kihagyásával közölhesse az érdekes irást.

— A nagy átkelés óta ma vagyok először abban a helyzetben, hogy nyugodtan leülhetek (szobában!) s így nekem részletesebben írhatok az utóbbi eseményekről. Tudniillik 15 emberrel, 3 lovas és egy kerékpárossal felderítő tiszti járőrbe lettem küldve 16 kilométernyire az ellenség felderítésére s most egy nagy szerb községben ülök 60 kilométernyire a határtól s várom a csapat ideérkezését. A kedvező jelentéseket már elküldtem. Bolgár csapatokkal jöttem össze s ma egy bolgár vezérkari alezredes hívása folytán bolgár tisztek között fogok ebédelni. Egy páran tudnak románul s így valahogy megértjük egymást. Németül egyik sem tud.

— Az átkelés életem legérdekesebb és leizgalmasabb hadisejmenése. Október 23-án reggel 4 órakor a sötétben csapatunkat a parton fedett helyen elhelyeztük s vértük az ágyuzás megkezdését, mert ettől kezdve számított két óra múlva kellett az átkelésnek megtörténnie. Esős, ködös lévén az idő, csak hét órakor kezdődött a tüzérségi előkészítés, s mi abból állott, hogy ötven darab 8—30 és fél centiméter kaliberű ágyú tüzel 2 órán keresztül, ami megrázkódtatta a földet alattunk, akár csak, ha földrengés lett volna. Kilenc órakor különböző pontokon kilencvenhat pontonon három zászlóaljat bocsátottunk vízre. A jobb szárnyon az én csapatom volt és kitűnő pionerek vezése mellett haladtunk a tulsó part felé. Bár én az első csónakon mentem, nem sikerült elsőnek kiszállnom, Lányi Lacit érte ez a dicsőség s mi századunktól. Ágyúink folytonos tüzelése, az ellenség gépfegyver és kézi fegyvereinek tüze alatt óriási „hurra“ kiáltásokkal szálltunk ki a tulsó parton és rohantunk a szerb állások felé. Azonban a szerbek a tulerő folytán részint elmenekültek, részint megadták magukat s parti őrségek s megkezdődött a visszavonulás, úgy, hogy azóta ellenséges katonát sem látunk, pedig már mélyen benn vagyunk. Mag kell jegyeznem, hogy oly szépen sikerült az átkelés, hogy egy emberünk sem sebesült meg. A vezetőség nagyon meg van elégedve. Többet vas-

keresetet is kaptak a németektől. Most a bolárokkal egyesülni fogunk s így remény van, hogy ez a harcintér csendes lesz hamarosan. Mondanom sem kell, hogy sok fáradtságot, nélkülözést kell elszenvedni, az időjárás rettenetes, az élelmezés nehéz. De hiába, ez a háború, s mindenhez hozzá lehet szokni.

— En voltam a második magyar tiszti járőr, aki Palánkán egy bolgár járőrrel találkoztam. Dorsch Hugó debreceni főhadnagy megelőzött 26-án 12 órával.

— Eddig a rettenetes időjárástól eltekintve, meglehetősen megy a sorunk.

— A napokban nem kisebb urral, mint a mecklenburgi herceggel ebédelünk egy kombinált német-magyar-bolgár tiszti társaságban, ahol német, bolgár, francia beszédek hangzóttak el.

H I R E K. LEGÜJABB.

Erkezett teggel fél 4 órakor.

Szabad a bolgárok útja Monasztir felé.

Szófia. A bolgár vezérkar a november 16-iki operációról a következő jelentést adta ki: A mai operációk igen sikeresen fejlődtek reánk nézve valamennyi fronton. Hadseregünk mindenütt előrenyomult s a következő eredményeket érte el: a franciáknak a Gradsko-Nikodim irányában való visszavetése (Prileptől északkeletre mintegy 17 kilométernyire) után és Veleztől délre Cerni-Rekán át kombinált átkarolási művelettel és egy frontális támadás után, amelynek következtében a francia katonák fegyvereiket és felszerelésüket eldobták, elfoglaltuk Siminska Glavát, (Prileptől északra mintegy 12 kilométernyire), amely sztratégiailag igen fontos pont a Velez-prilepi uton. A szoros elfoglalása megnyitja az utat Prilep és Monasztir felé. Előcsapataink ma éjszaka megszállták Prilepet.

Tetovonál operáló csapataink déli irányban nyomultak előre, megverték a szerbeket és Gosztivárt elfoglalták. Az üldözést Kresevo irányában (mintegy harminc kilométernyire Gosztivártól délre) megkezdtük.

A Gracsanik-Dilan-Gamelik magaslati fronton (Gilantól közvetlenül északnyugatra) továbbá a Gilan-Pristina általános irányban operáló hadoszlop három napos elkeseredett harc után áttörte a centrumban a szerbek állását és megszállta Gilánt. Csapataink ma Gilán várostól nyugatra állanak, Pristinától mintegy 15—18 kilométernyire áll nyugatra. A zsákmány: 18 ágyú, 22 municions kocsi, 20.000 fegyver, sok hadiszert, valamint kétezer fogoly.

A szerbeket Kursumlje-Leskovác területén nyomon követő csapataink tegnap este elérték Arban-Kalm-Palanka-1128. számú magaslatot (Prokupljától délnyugatra mintegy 22 kilométernyire) a Radinovác vonalat (Leskováctól mintegy 25 kilométernyire délnyugatra) miközben több szerb tábori üteget elfoglaltak, sok

sáncszerszámot zsákmányoltak és háromszáz foglyot ejtettek. Alexandrovánál a Moravába dobva tizenkilenc szerb ágyút találtunk.

Athén. A szerb hadsereg Raska—Mitrevica—Pristina vonalon döntő csatára készül.

Szófia. A bolgárok a görög határon álló összes csapatait elvonták, a román határon megmaradnak a csapatok.

Lugano. Itt lakó olaszok az olasz hadseregben küzdő családtagoktól leveleket kaptak, amelyekben értesítették őket, hogy Montenegróba mennek.

Konstantinápoly. Az angol csapatoknak Bagdad elleni előnyomulásának veszélye eiháritva látszik. Bagdadtól 170 kilométernyire az angolok előnyomulását teitartóztatták. A szent háború egész dél Perzsiában lelkesedésre tált. A mohamedán indusok fellázadtak, a csapatokat megtizedelték.

Rotterdam. Kitchener a párisi angol és francia közös minisztertanácsal táviratilag közölte, hogy Damaszkuszba és Beiruthba expedíciót tervez a német-török vasutvonal ellen.

Fél az entente a nyugati frontja áttörésétől.

Berlin. Franciaországban és Angliában nagy nyugtalanságot keltenek a nyugati fronton észlelhető csapatmozdulatok. Félnék újabb német áttörési kísérletektől. Ennél fogva beszüntették az újabb csapatszállításokat a Keletre, Anglia pedig Egyiptomba küld csapatokat.

Páris. A marseilles-i kikötői hatóság kihirdette, hogy Görögországba szülő teherárut nem vesz fel.

— A bolgár királyné sebesültjeinknél. Szófiából jelentik: Elenora királyné Nadeso és Eudoxia királyi hercegnők kíséretében a Nisből érkezett sebesült osztrák-magyar tiszteket, akik a magyar Vörös Kereszt kórházban nyertek elhelyezést, meglátogatta. A királynét Tarnovszky gróf osztrák-magyar követ, Laxa szredes katonai attasé, Ibrányi báró őrnagy a magyar segítőbizottság parancsnoka és Podznejart tanár, főorvos fogadták. A királyné minden egyes sebesültet kegyesen megszólított, érdeklődött állapotuk iránt, egyeseknél pedig, akik szerb fogságban voltak, a sz nvedések felől beszélt, amelyeket el kellett viselniük. A sebesült tisztek melegen megköszönték a királyné és hercegnők figyelmét és a bolgár hatóságok gondoskodását. Mikor a királyné elhagyta a termet az osztrák-magyar tisztek a Sumi Marica bolgár nemzeti himnuszra zendítettek, ami valamennyi jelenlevőre mély hatást tett.

— Bajor rendjelek. Münchenből jelentik: Lajos király Jenő főherceg vezérezredesnek a Miksa József katonai rend nagykeresztjét, Hazai Samu báró honvédelmi miniszternek pedig a katonai érdemrend nagykeresztjét adományozta a kardokkal.

— Mackensen trófeái Szófiában. Szófiából táviratozzák: Mackensen hadiszákmányának egy része, amely ágyúkból, fegyverekből és más trófeákból áll, Szófiába érkezett. Legközelebb közszemlére bocsátják ezeket a trófeákat.

— Montanari tábornok halála. Luganóból jelentik: Carlo Montanari tábornok halálával eltűnt egyike azoknak, akiknek Cadorna mellett jelentékeny szerepük volt Olaszország hitezegésében. Mint vezérkari ezredes, a múlt év októberétől egészen 1915. augusztus végéig titkára volt Cadornának. Az olasz király az idén áprilisban azzal a misszióval küldötte Párisba, hogy tárgyaljon Aneliával és Franciaországgal. Montanari a minap inspekción uton járt a fronton és közben megsebesült. Az udinei tábori kórházba vitték, ahol sérüléseibe belehalt. Temetésénél Cadorna mondotta a búcsuzató beszédet.

— Eötvös Károly és a háború. Fővárosi tudósítónk írja: Eötvös Károlyról, amióta betegsége miatt kénytelen volt visszavonulni, alig hallani valamit. Nemrégben azt suttogták, hogy az öreg ur napról-napra gyöngül s az ő hatalmas szervezetén és zseniáltságán urrá lett az agasság. Ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak. A vajda ma is hírtokában van szellemi erejének: ír, olvas, dolgozik egész nap Paulr-utcai lakásán. Legjobban a könyveit szereti, de azért nem kis izgatottsággal várja a lapokat, amelyek a háború legújabb híreit hozzák. A vajda térképen rajzolja ki a legújabb hadállásokat s olyan sztratégia lett belőle, hogy sok nem épen alkalmi sztratégát is megszégyenítene. Látogatója sok van a vajdának. Wekerle Sándor, Székely Ferenc, Vázsonyi Vilmos, Perl Soma, Reiner Ede, Vadász Lipót, meg Révai Mór szoktak ellátogatni hozzá. Legutóbb Teleszky János pénzügyminiszter kereste föl s két ízben Lukács László is. Látogatóit meglepi a vajda szellemének frissessége és humora, amely még mindig megtartotta régi jóízűségét.

— A csődön kívüli kényszeregyesség. A Budapesti Közlöny tegnapi száma miniszteriumi rendeletet közöl a csődön kívüli kényszeregyességi eljárásról. A csőd törvénynek sokszor panaszolt hibáit fogja orvosolni ez a rendelet, amelynek meghozatalát az érdekeltek már régóta sürgették. Az új rendelet a csőd elkerülését célozza, ami egyaránt érdeke adósoknak is, hitelezőknek is. Leglényegesebb intézkedése a rendeletnek, hogy nem határozza meg azt a minimális hányadot, amelyet az adós felajánlhat hitelezőknek, valamint az, hogy a fizetéseképtelen adós mellé vagyonteljesítőt rendel, akinek nem kell ügyvédek lennie, hanem szakembernek, elsősorban kereskedőnek. Az aradi kereskedelmi és iparkamara szívesen ad bővebb felvilágosítást azoknak, akik az új rendelet részletei iránt érdeklődnek.

— Londonban rosszul megy a kereskedők dolga. Amsterdamból jelentik: A londoni Timesben egy régiségkereskedő azzal a megjegyzéssel jelenti be a csődjét, hogy az utolsó hét hétben egyetlen-egy vevő sem kereste fel a boltját.

— Leégett katonai raktár. Luganóból jelentik: Alexandriában az elkülönített raktárépületben az ott volt hatvan vagonnyi alsóruha legnagyobb része elégett. Az alsóruhák Angliából érkeztek a katonaság számára. A kár mintegy fél millió lira.

— Ostromállapot Hollandiában. Amsterdamból jelentik, hogy Hollandia egyes északi részeiben és Amsterdam néhány negyedében, valamint Muidenben, Nieuwaramsteiben és Ondramsteiben kihirdették az ostromállapotot.

— Kitüntetés. Moján István dr. hadbíró századosnak, aki azelőtt Aradon volt állomáson, de a háború kitörése óta Trebinijében tesz szolgálatot, a király a „signum laudis” adományozta.

— Az amerikai nagy tüzek. Kopenhágából táviratozzák: Az utóbbi napokban négy amerikai munició gyárbau pusztított nagy tüzvész. A bellehemi gyárakban a kárt körülbelül 10 millió koronára becsülik. A rendőrség nagy buzgalommal folytatja a nyomozást, de eddig még nem tudtak nyomra jutni.

— **Hazafias aradmegyei község.** Opéska hazafias lakosai a harmadik hadiközlésre az előlőrés után 117.700 koronát jegezték. Novák Flóris közéleti főjegyző buzgalma következtében a következők vettek ebben részt: Barb Demeter 1000 korona, Akony Jován 4000 korona, Novák János 2000 korona, Román József 200 korona, Ponta Demeter 2000 korona, Tamásdán György 1000 korona, Mora Miklós 2000 korona, Kiss Lajos 2000 korona, Mava János 1000 korona, Szlezsán Aron 1000 kor., Tamásdán János 2000 korona, Szlezsán Manó 1000 korona, Ponta Szilárd 2000 korona, Zsuz Mára 1000 korona, Ponta Szilárd 1000 korona, Zsuz Péter 1000 korona, Imbronya Alexa 1000 korona, Tyereván György 500 korona, Moldován Trifon 1000 korona, Dragos György 2000 korona, Josity Demeter 2000 korona, Steon Demeter 1000 korona, Keveresán János 1000 korona, Siklován György 1000 korona, Stát István 200 korona, Mezei Mihály 2000 korona, Vincán Miklós 200 korona, Mezei Efrém 1000 korona, Siklován Aron 500 korona, Akony Gyinu 1000 korona, Ponta Pál 1600 korona, Patr'sor Toma 2600 korona, Mezei Demeter 1000 korona, Siklován Steva 2000 korona, Hegyes Mátyás 1000 korona, Fránki Emil 6000 korona, Moldován János 1000 korona, Kerekes Pál 1050 korona, Tamásdán Aron 1000 korona, Puta Avram 1000 korona, Mezei Mihály 300 korona, Pálkás Mihály 2000 korona, Tamásdán Mita 1000 korona, Momák Flórisné 3000 korona, Mitosovits György 2000 korona, Ponta Demeter 2000 korona, Molnár Mátyás 100 korona, Tamásdán Vászta 2000 korona, Puta György 1000 korona, Hajos József 2000 korona, Krucán György 2000 korona, Siklován György 500 korona, Kepesán Miklós 500 korona, Igrisán Steva 2000 korona, Cigu György 5000 korona, Cigu Vanu 5000 korona, Imbronya Jóca 1000 korona, Mára György 1000 korona, Bila Arsze 3000 korona, Román Vászta 1000 korona, Puta Szilárd 1000 korona, Ponta Péter 1000 korona, Siklován Mára 1000 korona, Igrisán Efrém 9000 korona, Vertács Miklós 2000 korona, Janik Mária 3000 korona, Debreceni György 400 korona, Tamásdán István 1000 korona, Orza Tódor 200 korona, Siklován Gyinu 1050 korona, Ponta Steva 2000 korona, Vincán Mihály 200 korona, Cigu Vánkuné 1000 korona, Akony Jován 100 korona, Muntván Vince 500 korona, Koteles József 1000 korona, Gulyes István 400 korona, Akony Athanász 1000 korona.

— **Olasz szállítási botrányok.** Chiassóból jelentik: Olaszországban megsokasodtak a szállítási botrányok és a lapok napról-napra újabb leleplezéseket közölnek. Azt már jelentette az Aradi Közlöny, hogy Firenzében letartóztatták Levi Henrik 72 éves sokszoros milliomas bankárt, mert azzal vádolják, hogy a hadseregszállítás körül csalásokat követett el. Egyenesen bankházból vitték a börtönbe. Családját mindent elkövetett, hogy óriási kaucióval ideiglenesen szabadlábra helyezze, de hiába. Tegnapelőtt letartóztatták Rómában Bonaretti Bonaretti újságíró, a Corriere del Mattino szabankörmives újság kiadóját és Simonchini ügyvédet, mert egy hadseregszállító gyárpárost megzsaroltak. Firenzében vizsgálói fogásába került D'Amico bankár is, valamint a Dante Orvieto cég főnöke, akik elismerésükért kerültek a törvény kezére. A hadsereggel szemben elkövetett csalásaiért Verceilben november 8-án letartóztatták Viszza nagyiparost. A belügyminisztérium hivatalos lapja egész sereg nevet közöl, a melyeket törölték a hadseregszállítók sorából, mert csalási kísérletet bizonyítottak rájuk. Turinban szintén több letartóztatás történt. A legnagyobb feltűnést keltezte valiere Fortunato Baucharovak, a kereskedelmi kamara tanácsosának, az ottani szabankörmives-páholy egyik vezérének, több bank igazgatójának letartóztatása. Vele együtt két cégjegyzője, Fasola és Perin-Bert is fogásba került. Ez a társaság vasúti kocsikat, csizmákat, tornisztereket és más hadfelszerelési cikkeket szállított a hadseregnek. Ugyancsak ebből az úrvéből kifolyóan letartóztatták Cigi Trebas és Boiero hadseregszállítókat, Donato Levi grófot és Finzi ruhanagyskereskedőt.

— Legújabb őszi divatiapok Kerpelnél.

— **Ujabb adományok az aradi Vöröskeresztnek.** Ujabbban a következő pénzádományok érkeztek az aradi Vöröskereszt elnökségéhez: Sági Henrikné ravatalára szánt koszorúmegváltásként: Lévai Adolf és neje 10 korona, Stein Zeiga 10 korona, Morgenstern Gyula 10 korona, Bódy Bódog 20 korona, Grünwald Samu és neje 20 korona, Weisz Adolf és neje (Ujarad) 20 korona, özv. Sándor Jakabné 20 korona, özv. May Jánosné 20 korona. Egyéb adományok a következők: Szöllősi Magda és Mohos Zoltán nagyatyjuk ravatalára szánt koszorúmegváltásként 20 korona, Jausz Oszkár és neje (Ménés) hősi halált halt Orosz Sándor ravatalára szánt koszorúmegváltásként 20 korona, Györfly Arnold és neje Edvi Illés Gábor ravatalára szánt koszorú megváltása fejében 10 korona, Névtelen adakozó 12 korona, Jakovljev Emil 20 korona, özv. Caillag Lajosné 10 korona, Pozsgay Lajos dr. 50 korona, Natland Bernát 32 koronát, Sebestyén József (Borosjenő) 100 korona, Jób Gusztáv és Fritz Ferenő és családja koszorúmegváltásként 30 korona, özv. Aitay Károlyné 6 korona, Gallényi Róbert 5 korona, Fodor és Halász Róna Miksa ravatalára szánt koszorúmegváltásként 5 korona, Weisz Lajos havi adománya 5 korona, Fogarassy Gyuláné 10 korona, Ábrahám Mór 10 korona, Foriayák Károly 2 korona, Székely Károly 5 korona, Göröngyi Sándorné 1 korona, özv. Jegessy Károlyné a hősi katonák karácsonyára 30 korona, Hermann Bernátné 10 korona, Sármezay Árpád 30 korona. A nemesszívű adományokért hálás köszönetet mond Váshelyi Janka elnöknek.

— **Mi lesz tejhiány idején?** Erre a kérdésre lapunk egy olvasója a következő feleletekben válaszol:

1. Több lesz a víz.
2. Nem lesz tejhamisító.
3. A tejkurát tartók rájönnek, hogy egészen mindegy akár tejkurát, akár vizkurát tartanak...
4. Az emberek nem fognak tejebe-vajba fürödni. (Sokan eddig vízbe se igen fürödtek, csak a gyököri sorozás szoktatta rá őket...)
5. Megszűnik a tejes ebéd is, (hússal már rég nincs), érvénybe lép: a főzelékes ebéd.
6. Tejes koosi, tejes fiu és ennek természetes következménye a tejpénz, amely címen havonta kifizetett összegért akár egy tehén csordát is lehetett volna tartani, csak fogalmak maradnak.
7. Végül nem lesz több tejhiány és ezzel végezt érnek a tejmizériák... (Boosáuatot kérek ezért a bölcs megállapításért.)
8. Mindezen tényekkel szemben megállapítandó, hogy a szoptatásdják a legszebb jövőnek néznek elébe...

— **A rekvirált tengeri őrlési díja.** Arad városi tanácsa elrendelte, hogy az 1915. évi tengeri termés zár alá vétele tárgyában kiadott kormányrendelet 3. §-a értelmében igénybevett készletek után a birtokosnak havonként és métermázsánként járó 50 fillér őrlési és gondozási díj az igénybevételre vonatkozó értesítés keltétől származó és naptári hónapok szerint állapítandó meg. Ha tehát a birtokos még október hó folyamán értesítve lett arról, hogy készletének egy része készsükségleti célokra igénybevételre, úgy a november hó folyamán tőle átvett készlet minden métermázsája után 50 fillér, a későbbi hónapokban átvett készlet után pedig havonként további 50-50 fillér őrlési és gondozási díj fizetendő ki úgy azonban, hogy az őrlési és gondozási díj összege métermázsánként 3 koronát meg nem haladhat.

— **A nyomdász és rokonipar termékeinek áremelése.** A budapesti nyomdász és rokoniparosok főnökegyesülete a következő értesítést tette közzé: „Az összes magyar és osztrák papírgyárak egyöntetűen a következő időpontokban és mértékben emelik a papíros, karton, papírlemez és papírneműk árát: 1915 évi április hó 23-ikán 25 százalékkal, 1915 évi július hó 1-én további 20 százalékkal és 1915 évi szeptember hó 13-ikán további 25 százalékkal. A papírgyárak emelkedése tehát eddig 70 százalékkal terjedt. A legfontosabb anyagok közül a vászon- és pamutneműk ára 150 százalékkal, a bőr 80 százalékkal, a festékek 50 százalékkal, a kence 200 százalékkal, az olaj 200 százalékkal, az üzemben folyton pótlást igénylő eszközök 50-100 százalékkal, a különféle vegyi szerek 200 százalékkal emelkedtek, sőt egyesek nem is kaphatók és igen magas áru pótszereket kell ezeket helyettesíteni. Mindezek a már bekövetkezett áremelkedések és

egyéb körülmények arra kényszerítik a nyomdász és rokonipari üzemeket, hogy termékeik árát legalább 50 százalékkal felemeljék. Ezen áremelés engedélvesése nélkül a mai viszonyok között a grafikai és rokonipari termék elő nem állítható. Ennek következményeként az aradi nyomdász ipar termékeinek ára is megfelelően emelkedni fog és ez indokolt is, mert a horribilis áremelkedés folytán az eddigi árak mellett nyomdai munkák előállítására teljes lehetetlenség.

— **Orvosi hír.** Werner Miksa dr. orvos szabadságáról hazatért és rendelését új lakásán, Könyök-utca 4. szám. (Ipartestülettel szemben) újból megkezdte. 4528

— **Tűz.** Ma éjjel egy óra tájban a város-háza torony óra tüzet jelzett. Az Illés-utca 75 számú házban volt a tűz. Szida Lázár aradi hentesmester nádfedelű háza gyulladt ki eddig ismeretlen okok folytán. A tűzoltóság Szankovits Milos főparancsnok vezetésével kivonult és hamarosan lokalizálta a tüzet. A kár jelentéktelen.

— **Naponta érkeznek üdonságok a Fischer nagyruházába a Szabadságtéren.** Gyermekek kocsik és gyermek székek, óriási válsztekban. Már készül a karácsonyi díjat, mely december hó 1-én nyílik meg. Mindenkinek ajánljuk, mint legjobb bevásárlási forrást a Fischer Nagy Ruházát a Szabadságtéren. 227

Megrendszabályozott éjszaka

(Csak artistanők tartózkodhatnak a mulatókban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, november 18.

Boda Dezső, a főváros főkapitány a megrendszabályozta a pesti éjszakát és most már negyednapia csak artistanők szerepelhetnek a mulatóhelyeken. Akik nagy változást vártak a főkapitány rendeletétől, alaposan csalódtak. Semmiben sem látszik meg, hogy eltűntek a mulatókból azok a „művésznők”, akiknek ez a jelző csak arra volt jó, hogy a mások könnyelműségét annál busásabban megadóztathassák.

Az éjszakai tánchelyiségekben és mulatóhelyeken a szinpadai műsor nem változott. A legtöbb helyen huszonöt-harminc szám szerepelt a programban, a legtöbbje tánc, amiket sebtiben illesztettek a programba. Legtöbbször egy-egy könnyű táncot járt el az újdonsült művésznő és maga őrlt a legjobban, a mikor elvégezte dolgát.

Az ugynevezett parket-táncok a szinpadai műsor befejeztével hajnalig tartottak. Ezeket a parket-táncokat azonban hétfő óta csakis artistanők járhatják, illetve azok, akiket a mulatók a főkapitányi rendelet értelmében minimális száztöven korona havi fizetéssel szerződtek. A táncok nagyjából mostanában divatos szalon-táncokból kerültek ki. A hölgyek most sem fukarkodnak báijaikkal, de ez ellen sem előbb és most sem emelt kifogást a főkapitány.

Az éjszaka, telán a szeles idő miatt, kevesebb ember fordult meg az éjszakai mulatóhelyeken. Olyan nők, akiknek jelenléte rendőri szempontból nem kívánatos, sehol sem fordultak meg. Az inspekciónak rendőrtisztviselőknél nem kellett egyszer sem beavatkozniuk, a mulatóhelyeken pedig az új rend azonban is meglátzott, hogy a pénztáraknál és a ruhákban egy-egy bizalmi ember, üzletvezető helyezkedett el, hogy még idejében megakadályozza a nem kívánatos hölgyek megjelenését.

A büffélánvok eltűnése szintén nem látszott meg. Ahol eddig ilyeneket alkalmaztak, ott most szintén artistaszámot prokurálnak ezek a hölgyek, természetesen a főkapitányi rendeletben előírt fizetés mellett. Itt-ott akad még társaság, amely szívesen látott asztalánál néhány hölgyet, a szeparék sem maradtak üresnek. A mulatóhelyek igazgatói mind azt mondták, hogy eddig semmiben sem érzik a változást, a jövedelmük abszolút nem esett alá, éppen a helyiségek érdeke mellett van, hogy

Fölgyközönség

szíves tudomására hozom, hogy az

őszi és téli szöveteim megérkeztek.

Módomban áll legújabb divatlapjaim után legizlésebb kosztümöket és alkalmi ruhákat szolid árban elkészíteni.

Szíves megrendeléseket kérek, kitűnő tisztelettel

Varga Kálmán női szabó divatterme, Deák Ferenc utca 39.

most — megbízhatóbb nők szórakoztatják a vendégeket. A műsor sehol sem lett rövidebb, sőt az újonnan szerződött artistanők által még bővült is. A legtöbb mulató hat-nyolc artistanőt szerződött és körülbelül ugyanennyi táncosnőt, igazolvány nélkül való artistanót és büffilányt bocsátott el. Az elbocsátott nőknek vasárnap este hozták tudomására, hogy nem reflektálnak többé megjelenésükre és ha mégis eljönnek, a rendőrséggel akadhat kellemetlenségük. Azóta ezek a nők eltűntek a pesti éjszakából. Még az Andrassy-ut ama kávéházában sem látni őket, ahol az utóbbi időben gyakori vendégek voltak. Ugylátszik, tartanak a rozziaktól, amelvek sürti megtartására a főkapitány különösen utasította az erkölcsrendészeti ügyosztályt.

As erkölcsrendészeti osztály részéről Kuliffay Gyula rendőrkapitány jária végig mostanában a mulatóhelyeket. O ellenőrzi, vajjon a főkapitány rendeletét betartják-e? As elbocsátott és egyelőre kenvér nélkül maradt lányok után hivatalból érdeklődni fognak. Bekérték már pontos névsorukat és lakcímeiket s most a rendőrség utána jár, hogy miből tartják fenn magukat. Találtak-e már állást, milyen pályára léptek, vagy elutaztak-e Budapestről?

— Sietni ezzel a dologgal — asóit informálnok — nem lehet. A rend letnek az volt az intenciója, hogy megismerje az éjszakai életet a saiktól és azok, akik a mulatóhelyeken szerepelnek, artistanók legyenek. Érdeklődünk majd, hogy mi történt az éjszakából kifutó leányokkal, de emberi érzésünk parancsolja, hogy ne hásszoljuk őket, mert máról-holnapra ezek a nők nem bírnak elhelyezkedni és

kenyérkeresethez jutni. Ha azonban bizonyos idő múltán látjuk, hogy akadtak olyanok, akiknek semmiféle existenciájuk nincs, a rendelkezésünkre álló eszközökkel elfogunk járni ellenük. Rozziát tartottunk eddig is, a jövőben még sűrűbben.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Péntek, 1910. évi november 19-én:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

A tiszavirág.

Operette 8 felvonásban.

Közdete este 7,8 órákor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Költözködők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József
villanszerelési vállalkozó
Arad, Szilac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Gyakornok,

aki négy középiskolát végzett, gyári vállalatnál

felvétetik.

Cím a kiadóhivatalban. 4523

Eladok legfinomabb

essentiát,

elsőrendű gyártmányt,

rum, törköly, szilvórium

és mindennemű

likörök

előállításához.

Kalmár Endre

Arad, Asztalos Sándor-u. 5.
670. Megyei telefon 670.

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér.
1 tégely orém 1 korona.

Színes arcpороk!!!

Próbadohoz 50 fillér! Kék, zöld, illa,
testszin, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

A szájüreg desinfectálásánál, valamint a torokbetegséget előidéző

bacillusok előléésénél, amely különösen gyermekeknél rendki-
vüli fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem
nélkülözhető a **Formodor tabletta.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüregét desinfectálja, utóze-
tlen kellemes. Ara egy porcelan-
szelencén-k 60 fillér.

Fejörpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedüli ily szer, a vi-
lághírű „Krovil“ korpa-
kenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fontos szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJOS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy tér 22 sz. (Megyeházzal szembe)

Cognac,
Likörök,
Szilvorium,
Törkölypálinka,
Tea és Rum
jutányos áron kaphatók:
Körösvölgyi Pálinkarakartár,
Lloyd-palota. 859

Uraságok
figyelmébe!

Hadifoglyoknak
nagyobb mennyiségű téli vattás kabátok és nadrágok, alsó trikóruhák és munkásbakkancsok, még a készlet tart, olcsó áron kaphatók

Herzfeld Gyulánál,
Asztalos Sándor-utca. 4499

PFAFF
varrógépek

műhímezésre és ipari célokra, utolérhetetlen tartósságuk, könnyű, zajtalan járás. Waffenrad kerékpárok, Iró-angyal védjegyes és Columbia gramphonok, legújabb felvételű Király Ernő lemezek kizárólag

Hammer Vilmos
műszerésznél kaphatók
Arad, Szabadság-tér 5-6.
Telefon szám 96. 4037

A drága fűtőanyag
mellett sokat megtakarítunk,
ha a tüzelésnél
olcsó
hulladék papírt
használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós balekban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az
Aradi Közlöny
kiadóhivatalában.

744-1915. g. sz.
Árlejtési hirdetmény.
Arad sz. kir. város gazdasági széke a vizesi-ut fenntartásához szükséges 150 m³ rostált kuzalék és 150 m³ zuzott kavics szállítása iránt folyó év november hó 22-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.
Bánatpénzül leteendő az ajánlati ár 5 százaléka készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokban.
Az árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.
Az írásbeli ajánlatok lezárta az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz lététí jegye mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.
Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1915. évi november hó 15-én tartott üléséből.
A gazdasági szék.

Használt
ó l o m
megvételre keresetlik
Cím a kiadóhivatalban.

A Mezőhegyesi Cukorgyár
több
kovács- és lakatoslegényt
keres azonnali belépésre.

Jó anyák, gondos szülők legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss: **Hajts-féle**
Csukamájolajat
adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára **2 korona 50 fillér.**

Fagydagaganatok elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin”.
Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással **70 fillér.**

Legjobb fekete v. barna Egy pár perccel alatt bármely haját vagy hajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni.
Hajfestő
a „Melogen”. Ara **2 korona.**

Szűrvesztő-Dezillior. E kitűnő, a maga nemében páratlan ezerral minden alkalmatlan szőreit arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással **1 korona.**

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszerárában
ARAD, Andrásy-tér 22. sz.
Alapított 1886. évben az Aradmegyei Kórház számára.

Eladó
150 darab 10 hónapos uradalmi faj-
sertés

Cím a kiadóhivatalban. 4530
755-7915. g. sz.
Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az aradvárosi gyermekkórház részére 1916. évben szükséges tej, vaj és túró, szállítása iránt folyó év november hó 22-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.
Bánatpénzül leteendő a szükségletnek megfelelő 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokban.
Az árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.
Az írásbeli ajánlatok lezárta az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.
Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.
Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1915. évi november hó 15-én tartott üléséből.
A gazdasági szék.

Legnagyobb
fűtőanyag
megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban kipróbált
kettős fűtőkályhák
és kettős füstcsövekkel
érhető el.
Megállapított nyanyás, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent
Kettős füstcsövek állandóan rakáron vannak és igen olcsók. —
2. sz. (kis szobára) 6 korona.
3. sz. 9 korona. 6. sz. 20 korona
Egyedül 1121

Hönig Ottó
M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnél
Arad, Rákóczi-utca 27.
Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.
A kettős „Patent” füstcső igen jó, mert kevés tüzelés sok meleget ad mindennemű ajánlatom. Tisztelettel
Könyv Jánosé.
Patent kőszivattyúk.
Patent borszivattyúk.
Patent tűzifecskendők.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

HÁZASSÁG.

Nőül venne

45 éves állami tisztviselő hozzá illő összeget vagy hajadont, 4-5 ezer korona hozománnyal. Teljes cím: „Házasság” jellegre kiadóhivatalba. 4505

LEVELEZÉS.

Intelligens

középkori gavallér uriember barba, fess urileány tisztességes ismeret-éget keresi, akivel a délutáni órákban elszórakozna. A legelősebb diszkrétó. Ajánla okat „Kellemes együttlé” jelleg alatt a kiadóhivatal továbbít. 4498

ÜZLETEK.

Arad környékén

egy jólorgalmu vendéglő és szálloda, vasúti állomáson, eladó. Cím a kiadóhivatalban. 4496

ALKALMAZÁST NYER.

Észmester

felvétetik Anich-n 15. házba. Sücs F. Vilmosnál Karolina utca 8 sz. 4584

Egy házmesterpár

december 1-re felvétetik Zoltán-utca 2. 4514

ALKALMAZÁST KERES.

Deutsches Fräulein

sucht Stelle zu 1-2 Kindern als Erzieherin. Adresse in der Admistration. 4685

Érettségizett

fiatalember ügyvédi vagy más megfelelő irodalmi állást keres Cím a kiadóhivatalban 4519

Gyakorlott apolóné

magánháznál bármily beteg ápolását elvállalja Cím a kiadóhivatalban. 4512

LAKÁST KERESNEK.

Butorozott szoba,

feltétlenül iszta, kerestek fürdőszoba használattal, a városháza és a pályaudvar közötti részen, esetleg teljes ellátással. Ajánlatok „Vasutas” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 4525

KIADÓ LAKÁS.

Modernül butorozott

utcai lépcsőházi bejárattal szoba azonnal vagy december 1-re kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 4531

3 szobás

udvari lakások Andrassy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Andrassy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Schicht-kulcszapon

és kocsikenőcs kapható P. Illák József fűszernagykereskedésében Aradon. 4588

Eladó

egy pár teljesen új igen finom magyar szerszám ezüst veretű, két garnitúra dus sallanggal. Cím a kiadóhivatalban. 4478

Sárga bagaria,

lack, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához a legjobb szer az „Eos Cream” kapható Aradon kizárólag a Cipő Törsében. 8405

Eladó:

5 1/2 lóerejű vill motor, Vacuum szivattyú, Meldinger kályha és erős üstház. Cím a kiadóhivatalban. 4440

Hőmérséklet-tógasdaságban

termelt ételhat, pontyot kg.-ként 8 és 4 korona árban, pénz előlege beküldése ellenében szállít Havas J kab, Honcód. Telef n szám 8. 4525

Őszi Divat Album

1000 ábrával kor. 2-40 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadság tér 1. 781

KÜLÖNFÉLE.

Társulók

5000 koronával és közreműködéssel felvehető vagy vállalatához, megfelelő haszonrészeselekben. Leveleket a kiadóhivatalba, „Társulók” jellegre kérek. 4489

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy Irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Arad sz. kir. város adóhivatalától. 2018—1915.

Adófizetés iránti hirdetmény.

A felfirott városi adóhivatal ezenel felszólítja mindazokat az adózókat, akik a városi adókönyvben előírt és az 1909. évi XI. t. cikk 26 §-a értelmében esedékes adóátartozásukat e hó 15-ig be nem fizették, hogy azt járulékalval együtt a jelen hirdetmény közhírré tételétől számított 8 napon belül, vagyis e hó 24-ig alóírott városi adópénztárba annál is inkább fizessék be, mert ellenkező esetben ellenük a zálogolási eljárás azonnal meg fog indíttatni.

Arad, 1915. november hó 15.

A városi adóhivatal.

Keresek megvételre

1916. év március hó 1-én átadásal Aradvárosban, a Török Gábor-, Edelspacher-, Dezső-, Örczy-, Variassy József-, Koseuth La'os-, Wesselényi-, Dezsőffy-, Vécsey-, Magyar-, Kiss Ernő-, Perényi- vagy a Varjassy Lajos utcában egy földszintes

Családi lakóházat,

3 vagy 4 szoba, fürdőszoba, vízvezeték, villanybevezetéssel. Ervőb mellék helyiséggel. Kisebb udvar és kerttel. — Petrozsénybe (Hunyadmegye) sürgősen hozzám beküldendő ajánlatban közlendő az eladási ár, valamint az esetleges átvethető bankleher összege.

Petrozsény, 1915. november 15.

Dr. Scheffer Hermann,

4518 ügyvéd.

80183—1915.

Hirdetmény.

Az aradvárosi m. kir. pénzügyőri biztosság 8000—915. számú megkeresését és 2 db. kimutatást azal adták ki a fogyasztási adófelügyelőségnek, hogy azoknak közszemlére kitételét f. év és hó 15-től számított 8 napra hivatali helyiségben elrendeljük és erről érdekelteket Winkler Károly Kúrtósi-ut. 111. sz. és özv. Löwenberg Sámuelné Szent Pál u. 18. szám a. esetleges felezőtanácsaik megvételére végett hirdetményileg értesítjük.

Arad, 1915. november 18.

A városi tanács.

Hirdetmény

a házbérvédelem bevallása tárgyában.

A házbérvédelem az 1916. évre való érvényesítéssel kivétel nélkül, az ezen kivétel alapjául szolgáló házbérvédelem iratok benyújtására a m. kir. pénzügyminisztérium 1914

évi 110.100. szám alatt kiadott rendeletével az 1915. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

A házbérvédelem bevallására kötelezve van:

a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyontársaság esetén az összes tényleges birtokosok;

b) a házközösségnél annak feje;

c) nem önjogi, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.

Felhívtnak tehát a vallomása-ára kötelezettek, hogy a házbérvédelem irat pontosan és a valószínűleg megfelelő hűséggel töltsék ki, s azt a városi adóhivatalnál legkésőbb november hó 30-ig nyújtsák be.

A bevallás tárgya: a házak évi nyers bérvédeleme. Nyers jövedelemnek tekintendő együttvéve mindaz amit a bérlő a bérléttárgy használatára fejében a bevallás időpontjában ellenértékül fizet.

Aki vallomását a kitűzött határidőben be nem adja, abban az esetben szigorúan büntetettük.

Tájékoztatásul szolgáljon végül, hogy a vallomáadásra kötelezettek bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kézbesítve nem lett. Ha a vallomáadásra kötelezett a vallomási irat kiállítását nem tudná, vagy hadba vonulása folytán ezt nem tehetné, a községi vagy városi közegek kötelesek a vallomási irat kiállításánál hivatalból díjtalanul segítséget, illetőleg a továbbmondott vallomás alapján a vallomási irat a főt nevében kitölteni, s ennek megtörténését hivatalból igazolni. Ugyanezt az eljárást kell követni abban az esetben, ha a bérlők a vallomási irat szabályszerűen kiállítják, de a hadba vonult vallomáadásra kötelezett fél azt alá nem írhatja. A segédkezésnek megtagadása minden egyes esetben 5-50 K.-ig tartható büntetéssel.

Kelt Arad, 1915. évi október hó 28-án.

Városi adóhivatal.

Szappan,
Gyertya,
Gyufa,
Gépfaggyu,
Gépolajok,
Focsikenőcs,
Zsiradékárúk és
Petroleum

nagy raklára

Hubert József

Arad, Szabadság tér.

Telefon 262. sz.